

Utredningsrapport

FÖRUTSÄTTNINGAR ATT INRÄTTA EN KOMMUNAL RESURSSKOLA
SAMT KARTLÄGGNING AV TILLGÄNGLIG LÄRMILJÖ

Inledning

Bildningsförvaltningen har fått i uppdrag av utbildningsnämnden att kartlägga tillgängliga och anpassade lärmiljöer i Danderyds skolor samt genomföra en fördjupad utredning om resursskola.

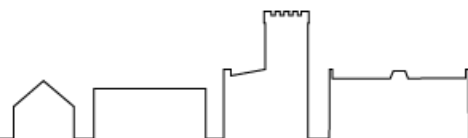
Uppdragets formulering;

1. Utbildningsnämnden ger bildningsförvaltningen i uppdrag att kartlägga hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer inom förskoleklass och grundskola i de kommunala skolorna.
2. Utbildningsnämnden ger bildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram en fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun.
3. Resultat av utredning och kartläggning ska presenteras på utbildningsnämndens sammanträde i november 2025.

Anpassad och tillgänglig lärmiljö är hur väl en organisation, verksamhet, eller lokal fungerar för barn och elever oavsett funktionsförmåga. Att utforma och utveckla en tillgänglig lärmiljö är ett sätt att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkningar. Tillgängliga lärmiljöer delas in i social, pedagogisk och fysisk lärmiljö som tillsammans bildar en helhet och ger förutsättningar för varje elev, och inte minst elever i behov av särskilt stöd. För att skapa kunskap om nuläget av hur de kommunala skolorna arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer bör en kartläggning genomföras. Kartläggningen bör utgå från specialpedagogiska skolmyndighetens stödmaterial.

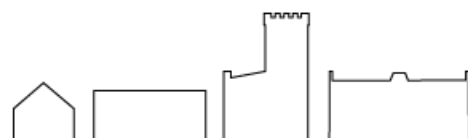
Sedan den 1 juli 2023 är kommunal resursskola reglerad i skollagen (2010:800). De nya reglerna innebär att kommuner får begränsa utbildningen vid en viss skolenhet till elever i behov av särskilt stöd. Bildningsförvaltningen föreslår att en fördjupad utredning genomförs, med syfte att undersöka förutsättningarna för att inrätta en resursskola inom grundskola i kommunal regi i Danderyds kommun.

Danderyds kommun har idag kommunala resursklasser på Vasaskolan och Fribergaskolan. Danderyds kommuns resursklasser är i dagsläget inga självständiga skolenheter utan grupper som tillhör den skolenhet där de har sin lokalmässiga placering och betecknas inte som resursskola. Det finns ett behov av att resursklasserna regleras enligt skollagens reglering för resursskola.

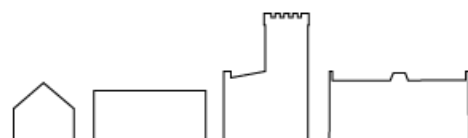
Innehåll

Summering av utredningens resultat samt Bildningsförvaltningens bedömning och förslag till beslut	5
Rapportens upplägg	9
Del 1; Fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun	9
Metod	9
Bakgrund till resursskola	10
Förtydligande lagstiftning	11
Forskning på området	12
Vad är en resursskola?	14
Till vilken elevgrupp riktar sig en resursskola?.....	15
Centrala begrepp och regelverk	17
Omvärldsbevakning; Resursskolor i Stockholms län	20
Nuläge; Elever folkbokförda i Danderyds kommun; Specialinriktade verksamheter och grupper för elever i behov av särskilt stöd	20
Skolval; Urvalsgrunder	24
Skolskjuts	26
Finansiering av särskilt stöd	26
Ekonomiska konsekvenser; Finansiering av resursskola i kommunal regi	28
Undersökning bland rektorer	29
Undersökning bland vårdnadshavare	30
Resultat från Skolinspektionens skolenkät	32
Förutsättningar; Sammanställning	32
Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys	35

Del 2; Kartläggning hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer	35
Metod	35
Syfte och bakgrund	36
Övergripande resultat från enkäten	38
Enkätens resultat avseende de fyra lärmiljöerna; Analys	39
Fritextsvaren i enkäten (kvalitativa svar); Analys	41
Intervjuer med speciallärare; Analys och jämförelse med övrig personal	42
Elevintervjuer; Analys, sammanfattning och utvecklingsområden.....	43
Lärmiljön för elever med omfattande och varaktigt behov av särskilt stöd; Analys	45
Sammanfattande nulägesbild; Kartläggning hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer	45
Bilaga 1; Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys	47
Bilaga 2; SPSM: s enkät/nulägesvärdering.....	53
Bilaga 3; Informationsbrev inför besvarande av enkäten.....	57
Bilaga 4; RTI-modellen	58

Summering av utredningens resultat samt Bildningsförvaltningens bedömning och förslag till beslut

Del 1; Fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun

För att ta reda på förutsättningar och behov för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun har flera olika undersökningar och inhämtande av synpunkter genomförts.

- Rättsliga grunder för en resursskola i kommunal regi
- Målgrupp för en resursskola
- Forskningsläget
- Omvärldsbevakning - resursskolor i Stockholms län
- Inventering av antalet, i Danderyd folkbokförda elever inskrivna i verksamheter med inriktning särskilt stöd under läsåret 24/25
- Skolval och skolskjuts i Danderyds kommun
- Finansiering av särskilt stöd genom tilläggsbelopp/verksamhetsstöd och strukturbidrag
- Ekonomiska konsekvenser – finansiering av resursskola i Danderyds kommun samt uppstartskostnader
- Inhämtande av synpunkter från rektorer; Behov och målgrupp för en eventuell resursskola i Danderyds kommun
- Inhämtande av synpunkter; Vårdnadshavare till elever i fristående resursskolor
- Resultat av Skolinspektionens senaste skolenkät
- Värdering och besök av tillgängliga anpassade lokaler
- Verksamhetsbesök i resursklasserna på Vasaskolan och Fribergaskolan
- Behovsanalys av riktad kompetens/anpassad personal

- Behovsanalys av kvalitativ- och rättssäker urval- och antagningsprocess

Utredningen visar att det finns elever folkbokförda i Danderyds kommun som är i behov av särskilt stöd som är både omfattande och varaktigt och därmed uppfyller målgruppen för resursskola.

Skollagen (2010:800) ger idag tydliga ramar för att kommuner ska kunna inrätta kommunal resursskola. Den juridiska grunden är därmed etablerad och möjliggör en strukturerad och rättssäker verksamhet för denna elevgrupp.

I omvärldsbevakningen framkommer att flera kommuner som t.ex. Täby, Lidingö, Nacka och Sundbyberg har fattat beslut att inrätta kommunal resursskola.

Den samstämmiga bilden från rektorer i Danderyds kommun, såväl från kommunala som fristående verksamheter, är att behovet av en resursskola i kommunen är stort och att prioriterad inriktning för resursskola i Danderyds kommun ligger inom autismspektrumtillstånd, grav språkstörning och problematisk skolfrånvaro i kombination med en varaktig och omfattande funktionsvariation.

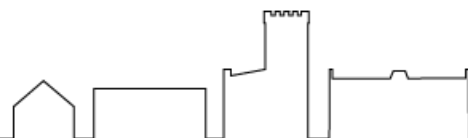
Det tydliggörs i utredningen att resursklasserna på Vasaskolan och Fribergaskolan i flera delar har likheter med lagstiftarens kriterier för en resursskola, men att det också finns grunder som inte är uppfyllda.

Genom beslut om inrättande av kommunal resursskola skulle förutsättningar ges för att säkerställa att Danderyds elever med störst behov av omfattande och långvarigt särskilt stöd prioriteras vid urval till skolenhet som erbjuder ett specialinriktat särskilt stöd.

Beslut om inrättande av kommunal resursskola skulle ge ökad verksamhetskvalitet och förutsättningar för specificerad och riktad kompetenshöjning, samordnad tydliggörande pedagogik och anpassade lärmiljöer för prioriterade elevgrupper i behov av omfattande och långvarigt särskilt stöd, detta bl.a. utifrån en tydlighet av verksamhetens lagenliga grund.

Finansiering av en resursskola skulle kunna ske inom ramen för beslutad resursfördelning (UN:s årliga beslutade ersättningsnivåer UN 2024/0583). Prognoskalkylen, som det inom ramen för utredningen räknats på, visar att dagens resursfördelningsmodell som nämnden har beslutat om gällande särskilt stöd är hållbar även i finansieringen av en resursskola.

Uppstartskostnader kan uppstå i form av projektkostnader/investeringskostnader för anpassning av lokal, inköp av möbler etc. samt rekrytering av personal. Om ett beslut fattas om införande av kommunal resursskola behöver en detaljerad budget upprättas.

Bildningsförvaltningens bedömning och förslag till beslut för utbildningsnämnden är att två kommunala resursskolor inrättas. En resursskola i Fribergaskolans lokaler och en resursskola i Annexet intill Kyrkskolan, start höstterminen 2026 och med en uppbyggnads- och etableringsperiod på tre år. Under den treåriga implementeringsperioden sker rapportering till utbildningsnämnden årligen på novembermötenas sammanträde.

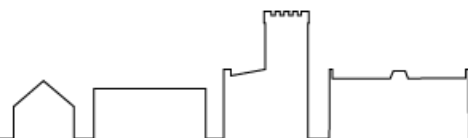
Del 2; Kartlägga hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer inom förskoleklass och grundskola i de kommunala skolorna

För att kartlägga hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer inom förskoleklass och grundskola i de kommunala skolorna har flera olika undersökningar och inhämtande av synpunkter genomförts.

- Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) enkät/nulägesvärdering av tillgängliga lärmiljöer har distribuerats till alla kommunala rektorer i grundskolan för att tas vidare, och besvaras, av skolans medarbetare.
- Nulägesvärderingens resultat, inklusive över 300 frsvar, har analyserats.
- Verksamhetsbesök och intervjuer har genomfört med elever, speciallärare och specialpedagoger.
- Resultat och sammanställningar av kartläggningen av tillgängliga lärmiljöer har varit inslag på rektorsmöten.
- Resultat och sammanställningar av kartläggningen av tillgängliga lärmiljöer har varit inslag på förvaltningens ledningsgrupp.
- Resultat och sammanställningar av kartläggningen av tillgängliga lärmiljöer har gemensamt analyserats med skolchef/grundskolans verksamhetschef.

Den kommunövergripande analysen har genomförts i syfte att kartlägga tillgängligheten i lärmiljöerna inom Danderyds kommunala grundskolor. Syftet med analysen har varit att ge en aktuell lägesbild av hur skolorna idag arbetar för att skapa tillgängliga lärmiljöer för alla elever. Analysen utgör även ett kunskapsunderlag för fortsatt utvecklingsarbete med målet att säkerställa att varje elev ges likvärdiga möjligheter till lärande, utveckling och delaktighet, oavsett individuella förutsättningar, i Danderyds kommunala grundskolor.

Den samlade analysen visar att arbetet med tillgängliga lärmiljöer i Danderyds kommuns grundskolor präglas av ett starkt professionellt engagemang och en övergripande god kvalitet som i flera avseenden motsvarar intentionerna i SPSM: s modell.

Kartläggningen visar att det finns en solid grund att bygga vidare på. Samtidigt visar kartläggningen att det finns tydliga variationer mellan skolor, vilket påverkar likvärdigheten i tillgången till en tillgänglig lärmiljö.

Styrkeområden

- Hälsa och lärande: Elevhälsan är integrerad i skolornas arbete, och RTI-modellen (se bilaga 4 för en beskrivning av RTI-modellen) används som stöd för tidiga insatser.
- Jämlikhet och jämställdhet: Normkritik och värdegrundsarbete är etablerade och återkommer i flertalet av skolornas grundstrukturer.
- Motivation och utmaning: Tydlig pedagogisk struktur och användning av kompensatoriska hjälpmedel bidrar till att eleverna utmanas på rätt nivå.
- Erkänd och trygg: Skolorna har en ambition att se och bekräfta alla elever och arbetar aktivt för att motverka otrygghet.

Utvecklingsområden

- Fysisk lärmiljö: Får genomgående lägre värden.
- Digital inkludering: Skolorna ger uttryck för önskemål att i högre grad kunna erbjuda digitala verktyg samt uttrycker utvecklingspotential i hur mycket verktygen används. En kommunövergripande strategi för användning av digitala verktyg och kompetensutveckling efterfrågas.
- Språk och kommunikation: Särskilt utmanande för nyanlända elever och elever med språkliga svårigheter. Många lärare ger uttryck för att det finns svårigheter att möta elever med stora språkliga hinder såsom språkstörning.
- Elevdelaktighet: Varierar mellan skolor och saknar ibland strukturerade forum, framför allt avseende elever med funktionsvariationer.
- Pedagogisk lärmiljö: Här visar resultatet varken på stora brister men heller inte på tydliga starka värderingar från personalen. En fördjupad kartläggning specifikt av den pedagogiska lärmiljön skulle kunna bidra till ett mer riktat utvecklingsarbete inom området. Elever i alla stadier uttrycker önskemål om mer varierade arbetssätt, inklusive muntliga moment, samarbete och praktiska inslag.

- Stödinsatser: Eleverna uttrycker önskemål om ett mer behovsstyrt stöd och inte enbart stöd kopplat till betygsnivåer. Elever som ligger efter men inte når gränsen för särskilt stöd riskerar att hamna utanför ramen för stödinsatser.
- Socialt ledarskap: I elevintervjuerna framkommer vikten av likvärdig och hög kompetens hos skolans personal i att hantera sociala situationer inklusive konflikter.

Bildningsförvaltningens bedömning och förslag till beslut för utbildningsnämnden är att grundskolan använder den genomförda kartläggningens resultat och analys för att ta fram en gemensam handlingsplan för grundskolan med utvecklingsområden och kopplade aktiviteter. Arbetet återrapporteras till utbildningsnämnden november 2026.

Rapportens upplägg

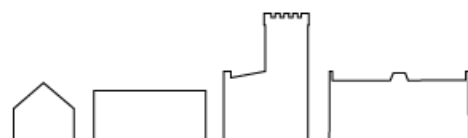
Första delen av rapporten utgår från nämndens uppdrag att genomföra en fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta kommunal resursskola i Danderyds kommun. Denna del innehåller inledande delar som redogör för lagstiftningens utformning, centrala begrepp på området, relaterad forskning och omvärldsbevakning. Därefter följer beskrivningar av Danderyds nuläge, undersökningar bland rektorer och vårdnadshavare samt sammanställning av rådande förutsättningar för att inrätta kommunal resursskola.

Andra delen av rapporten utgår från nämndens uppdrag att kartlägga tillgänglig lärmiljö där redovisning av genomförd nulägesvärdering/enkätundersökning samt intervjuer med elever och pedagoger sammanfattas och analyseras. En avslutande analys är framskriven med en redovisning av identifierade möjliga utvecklingsområden.

Del 1; Fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun

Metod

Inom uppdraget att genomföra en fördjupad utredning av förutsättningarna att inrätta en kommunal resursskola har omvärldsbevakning genomförts. Den omfattar bland annat besök på två kommunala resursskolor i närliggande kommuner och kontakt med flera andra kommuner

som nyligen inrättat resursskola i kommunal regi. Deltagare i arbetsgruppen har även besökt resursklasserna på Vasaskolan och Fribergaskolan och olika skollokaler i kommunen.

Underlag har inhämtats genom enkät till rektorerna för Danderyds kommunala grundskolor, rektorerna för de fristående grundskolorna i Danderyds kommun samt till rektorerna för de kommunala förskolorna i Danderyds kommun samt genom intervjuer med vårdnadshavare i Danderyds kommun som valt fristående resursskolor i andra kommuner.

Dokumentgranskning har genomförts, vilket bland annat innefattat en översyn av regelverket inom området särskilt stöd och resursskolor. Utredningen har tagit del av aktuell forskning på området samt rekommendationer och stödmaterial från olika skolmyndigheter. Dessutom har interna dokument om resurstilldelning analyserats samt resultatet från senaste skolenkäten, gällande de kommunala skolorna, i relaterade frågeställningar, från Skolinspektionen.

Slutligen har analyser av elevprognoser, ekonomiska beräkningar och en barnkonsekvensanalys tagits fram.

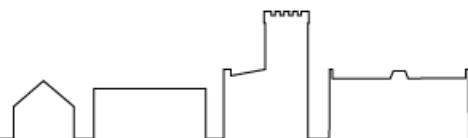
Bakgrund till resursskola

Kommuner har under årens lopp pendlat mellan att etablera och avveckla resursskolor och särskilda undervisningsgrupper, ofta med argumentet att den ordinarie skolan ska kunna organisera sitt stöd för alla elever.

Under 1980-talet började begreppet inkludering ta plats i den västerländska skollitteraturen, och Sverige skrev 1994 under Salamancadeklarationen – en internationell överenskommelse om att elever i behov av särskilt stöd ska ges utbildning tillsammans med andra barn i sitt ordinarie skolsammanhang. Syftet med Salamancadeklarationen har bland annat varit att stärka alla barns rätt till utbildning, motverka diskriminerande attityder och bygga ett integrerat samhälle.

När nuvarande skollag (SFS 2010:800) infördes tolkades formuleringarna som att kommunala huvudmän inte fick bedriva skolverksamheter som begränsade mottagandet till elever i behov av särskilt stöd (resursskolor). Detta innebar att kommunala resursskolor i praktiken försvann, medan fristående aktörer fortsatt kunde erbjuda sådana verksamheter.

Drygt ett decennium efter att inkludering blev norm i svensk skola visar erfarenheterna att denna modell inte fullt ut lyckas möta behoven hos alla elevgrupper. För vissa elever med omfattande och varaktiga behov av särskilt stöd har den ordinarie lärmiljön visat sig vara otillräcklig.

Sedan den 1 juli 2023 är kommunal resursskola reglerad i skollagen (2010:800). Lagändringen markerar ett erkännande av att vissa elever har omfattande och varaktiga behov av särskilt stöd som den ordinarie skolan inte alltid kan tillgodose. Även om regleringen nyligen införts, har behovet av mindre, specialpedagogiskt inriktade undervisningsmiljöer funnits länge, och organiseringen av dessa miljöer har genom åren påverkats av olika pedagogiska och politiska strömningar.

Förtydligande lagstiftning

Skollagen har under senare år förtydligats vad gäller resursskolor – skolenheter som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd. Dessa verksamheter betraktas som en form av särskilt stöd, och lagstiftarens syfte med regleringen har varit att utveckla och tydliggöra regelverket för kommunala resursskolor samt att stärka elevperspektivet och rättssäkerheten för både elever och vårdnadshavare.¹

I förarbetena till lagändringen² lyfts följande motiveringsgrunder fram:

- Förtydliga regelverket för kommunala resursskolor att kommuner får inrätta resursskolor för elever i behov av särskilt stöd i likhet med fristående skolor
- Öka likvärdigheten mellan kommunala och fristående resursskolor
- Ge möjlighet för elever med olika funktionsnedsättningar att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar i en anpassad lärmiljö med små elevgrupper och hög personaltäthet
- Säkerställa att de elever med störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder ska prioriteras vid urval till resursskolan
- Skapa ett mer förutsägbart antagningssystem
- Möjliggöra att elever med stora stödbehov ska kunna känna trygghet i en varaktig placering
- Tydliggöra att placering på resursskola ska bygga på frivillighet och förutsätta medverkan av elevens vårdnadshavare vid ansökan om placering

---

¹ SOU 2020:42, En annan möjlighet till särskilt stöd - reglering av kommunala resursskolor, s 17

² Regeringens proposition 2021/22:156, Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd, s 122–123

Regleringen innebär att kommuner har laglig möjlighet att organisera resursskolor som självständiga skolenheter med ett begränsat mottagande, under förutsättning att verksamheten uppfyller kraven på särskilt stöd enligt skollagen.

Forskning på området

Den statliga utredningen som ligger till grund för lagförslaget om kommunala resursskolor (SOU 2020:42)³ behandlar frågan om inkludering i relation till organisatoriska sÄrlösningar.

Forskningen på området ger inte ett entydigt svar i någon specifik riktning, utan pekar i stället på både fördelar och nackdelar med olika organisatoriska lösningar. Det finns risker med långvarig placering utanför den ordinarie skolan, såsom social exkludering och stigmatisering⁴, samtidigt som en anpassad lärmiljö i vissa fall är nödvändig för att elever ska kunna tillgodogöra sig undervisningen.

Forskningen betonar vikten av flexibla och varierande lärmiljöer som kan möta elevers olika behov.⁵ I vissa fall kan undervisning behöva organiseras utanför det ordinarie sammanhanget för att skapa förutsättningar för lärande, trygghet och utveckling. Det framhålls att särskilt stöd bör fokusera på undervisningens innehåll och kvalitet, snarare än enbart på den fysiska plats där undervisningen sker.⁶

Organisatoriska sÄrlösningar, såsom resursskolor, bör därför ses som ett komplement till inkluderande undervisning – inte som ett avsteg från den. När resursskolor utformas med tydligt syfte, pedagogisk kompetens och samverkan med den ordinarie skolan, kan de bidra till att stärka elevens rätt till utbildning och skapa en mer likvärdig skolgång.

1. Inkludering som ideal och utmaning

Inkludering har länge varit ett centralt ideal i svensk och internationell skolpolitik, med stöd i Salamancadeklarationen (1994) och Barnkonventionen. Målet är att alla elever, oavsett behov, ska undervisas i ordinarie skolsammanhang. Forskare som Claes Nilholm och Kerstin Göransson har visat att begreppet inkludering är komplext och ofta används otydligt. De betonar att

---

³ SOU 2020:42 – En annan möjlighet till särskilt stöd – Reglering av kommunala resursskolor, Regeringskansliet.

⁴ Göteborgs universitet – En skola för avvikare: En studie av undervisningspraktiker och identitetsformering i särskilda undervisningsgrupper.

⁵ Vetenskapsrådet (2015) – Tre forskningsöversikter inom området specialpedagogik/inkludering, SKOLFORSK-projektet.

⁶ Vetenskapsrådet (2015) – Tre forskningsöversikter inom området specialpedagogik/inkludering, SKOLFORSK-projektet.

inkludering inte bara handlar om fysisk placering, utan om att skapa meningsfulla lärmiljöer för alla elever.⁷

2. Effekter av särskilda undervisningsgrupper

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att elever i särskilda undervisningsgrupper ofta har en svår skolsituation bakom sig. Undervisningen behöver vara individanpassad, strukturerad och präglad av höga förväntningar. Tyvärr visar granskningen att detta inte alltid uppfylls – undervisningen är ofta ensidig och saknar tydlig struktur. Samtidigt visar andra studier att elever i särskilda grupper ibland upplever ökad närvaro, bättre betyg och social utveckling, men att dessa resultat måste ses i ljuset av att eleverna ofta kommer från svåra skolsituationer.⁸

3. Sociala konsekvenser och identitet

Projektet ”En skola för avvikare” vid Göteborgs universitet visar att särskilda undervisningsgrupper kan påverka elevers identitetsformering negativt. Elever riskerar att stigmatiseras och känna sig utpekade, särskilt pojkar med neuropsykiatriska diagnoser. Studien lyfter behovet av att förstå klassrumspraktiker och lärarens förväntningar i dessa miljöer.⁹

4. Evidens för pedagogiska metoder

Vetenskapsrådets SKOLFORSK-projekt har sammanställt meta-analyser som visar att vissa pedagogiska metoder – såsom kamratlärande, explicit undervisning och metakognitiva strategier – har positiv effekt på elever i svårigheter. Däremot finns ingen tydlig evidens för att organisatorisk sårbarhet i sig förbättrar inlärningen.¹⁰

5. Internationellt perspektiv

Internationellt betraktas inkludering som en global rörelse, men det råder stor variation mellan länder. Salamancadeklarationen har haft stort inflytande, men implementeringen är ojäm. Länder som Kanada och Finland lyfts fram som exempel där inkludering kombineras med goda resultat. Samtidigt visar forskning att full inkludering inte uppnåtts i något land, och att sårbarheter ökar även i rika industriländer.¹¹

---

⁷ Nilholm, C. & Göransson, K. (2014). Inkluderande undervisning – vad kan man lära av forskningen? Specialpedagogiska skolmyndigheten.

⁸ Skolinspektionen (2024). Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp.

⁹ Göteborgs universitet. En skola för avvikare – undervisningspraktiker och identitetsformering.

¹⁰ Vetenskapsrådet (2015). Tre forskningsöversikter inom området specialpedagogik/inkludering. SKOLFORSK-projektet.

¹¹ Harju-Luukkainen, H. (2024). Inkludering i finsk utbildning: utmaningar, möjligheter och framtida riktlinjer. Paideia.

Summering

- Inkludering är ett mål, men inte alltid en lösning för alla elever. För vissa elever kan en anpassad lärmiljö i resursskola vara nödvändig för att tillgodogöra sig undervisningen.
- Särskilda undervisningsgrupper kräver hög kvalitet – både pedagogiskt och organisatoriskt – för att undvika negativa effekter som stigmatisering och låg motivation.
- Forskningen stödjer inte en generell modell, utan betonar behovet av flexibla lösningar utifrån elevens individuella behov.
- Skolmiljöns sociala aspekter är avgörande, oavsett organisatorisk form.

Vad är en resursskola?

En resursskola kan ha antingen fristående eller kommunal huvudman. Enligt skollagen får en kommun begränsa utbildningen vid en viss skolenhet till att avse elever i behov av särskilt stöd.¹²

Resursskolor är endast inriktade mot elever som behöver sådant särskilt stöd som den aktuella resursskolan erbjuder för att kunna nå kunskapskriterier, eller för att undvika svårigheter i skolan. Elever som inte behöver detta särskilda stöd får inte gå i resursskolan.

För att säkerställa att rätt elever kommer till resursskolan behöver resursskolan tillämpa en urvalsprocess som syftar till att de elever med störst behov av det stöd som resursskolan erbjuder bereds plats. Hur bedömningen ska gå till finns inte reglerat i skollagen. Däremot är det viktigt att processen kvalitetssäkras och erbjuder så likvärdiga och oberoende bedömningar som möjligt. Inom ramen för bedömningen behöver man då säkerställa att den nuvarande skolan uttömt sina möjligheter att arbeta med särskilt stöd över tid, innan det blir aktuellt att eleven tas emot i resursskolan.

Ansökan om placering sker genom vårdnadshavare eller rektor, med vårdnadshavarens godkännande. En kvalitativ bedömning om eleven har behov av det stöd som resursskolan erbjuder för att uppnå kunskapskraven eller undvika svårigheter i sin skolsituation behöver ske.

Om antalet sökande överstiger antalet platser ska ett urval göras, där de elever med störst behov prioriteras. Urvalet ska ske på ett objektivt, sakligt och icke-diskriminerande sätt. Det ska tydligt finnas information om urvalskriterierna och en process för att säkerställa att alla sökande behandlas likvärdigt.

---

¹² 10 kap. 31 a § skollagen (2010:800).

Placeringen i en resursskola är frivillig och ska följas upp regelbundet. Om det bedöms vara till elevens bästa att återgå till ordinarie skola bör frågan tas upp med vårdnadshavare. Eleven har rätt att stanna kvar i resursskolan så länge som behovet av särskilt stöd kvarstår.¹³ Ett beslut att neka fortsatt placering kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.¹⁴ Om vårdnadshavare begär det ska placeringen upphöra och eleven erbjudas en plats i en ordinarie skolenhet i enlighet med skollagens bestämmelser om placering i enlighet med kommunens beslutade urvalsgrunder. En elevs vårdnadshavare kan även välja att söka en fristående skola.

Till vilken elevgrupp riktar sig en resursskola?

Skolverket¹⁵ beskriver resursskolor som små skolenheter med hög personaltäthet och anpassade lärmiljöer, som endast tar emot elever med särskilt stödbehov. De riktar sig främst till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), såsom autism, ADHD eller grav språkstörning och som kan behöva en helt anpassad lärmiljö för att kunna utvecklas, må bra och nå kunskapskriterierna.¹⁶

Nationell och internationell forskning visar att cirka 10 % av alla elever har någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF).¹⁷ Det inkluderar tillstånd som ADHD, autism, språkstörning, dyslexi, dyskalkyli, motoriska svårigheter, tics och Tourettes syndrom. Dessa elever har ofta behov av särskilt stöd i form av anpassad undervisning, tydlig struktur och en lärmiljö som tar hänsyn till deras kognitiva och emotionella förutsättningar.

Språkstörning är den vanligaste funktionsnedsättningen hos barn och kan förekomma isolerat eller i kombination med andra diagnoser, såsom autism eller intellektuell funktionsnedsättning. Utvecklingsrelaterad språkstörning (DLD) förekommer hos 5–8 % av alla barn i förskoleåldern, oavsett om de är en- eller flerspråkiga. Därtill har 2–3 % språkstörning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning eller annan relaterad diagnos, exempelvis autism. Hos cirka 2–3 % av barnen är språkstörningen grav.¹⁸ För elever där språkstörningen är grav, vilket innebär

---

¹³ 10 kap. 31 b § 2 st skollagen (2010:800).

¹⁴ 28 kap. 12 § 6 p. skollagen (2010:800)

¹⁵ Resursskolor - Skolverket (Länk hämtad 2025-09-23)

¹⁶ <https://www.skolverket.se/om-skolverket/nyheter-och-pessmeddelanden/nyheter/nyheter/2025-01-13-elever-med-npf-far-inte-tillrackligt-stod>

¹⁷ Hjärnfonden. (u.å.). *Fakta om NPF*. Hämtad 13 oktober 2025 från <https://www.hjarnfonden.se/om-hjarnan/fokusomraden/fokus-neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-npf/fakta-om-npf/hjarnfonden>

¹⁸ Språkstörning/DLD | Gillbergcentrum, Göteborgs universitet hämtad 2025-08-26.

att den är både omfattande och varaktig, påverkas elevens förmåga att tillgodogöra sig undervisning i en traditionell skolmiljö.

Även om resursskolor ofta är inriktade på olika diagnoser så utgör själva diagnosen i sig en dålig prediktor för vem som är i behov av en resursskola. Detta beror på att funktionsnivån hos de individer som har samma diagnos ofta skiljer sig åt. En del har mildare symtom och/eller kan ha fått adekvat stöd tidigt i sin utveckling så att funktionsnedsättningens konsekvenser kunnat kompenseras, till exempel genom att eleven har byggt upp strategier för att hantera utmaningarna. Den ordinarie undervisningen med ledning och stimulans kan då vara tillräcklig för just den eleven.

För andra elever med samma diagnos kan symtomen vara mer uttalade och svårare att hantera inom den ordinarie pedagogiska verksamheten.

Trots goda lärmiljöer som passar de allra flesta av skolans elever och ett systematiskt sätt att arbeta med stödet, kan lärmiljön i sig utgöra ett hinder för elevens utveckling då miljön ställer för höga krav på eleven att orientera sig i och klara av. Eleven kan även vara i behov av specialiserade pedagogiska metoder som i normalfallet inte tillämpas i den ordinarie verksamheten och där kompetensen därför inte finns på skolan.

För elever som en resursskola riktar sig till, är behovet av särskilt stöd, oftast kontinuerligt och bestående över längre tid och betecknas brukligt som omfattande och långvarigt.

Det finns även elever som uppvisar stora svårigheter i den ordinarie lärmiljön, men som, av olika skäl, inte genomgått en utredning eller som uppvisar en atypisk problembild och därmed inte uppfyller samtliga nödvändiga kriterier för en diagnos. Dessa elever kan ändå ha en mycket tydlig symtombild av bestående karaktär. Därför kan det vara adekvat att inte på förhand kräva en diagnos när man utreder behovet av resursskola för eleven. Det är den sammantagna bilden av behovet som bör vara vägledande.

Elever vars behov av särskilt stöd inte tillgodoses i den ordinarie skolan riskerar att utveckla beteenden där de successivt drar sig undan, tappar motivationen och i vissa fall helt slutar gå till skolan. Statistik från Riksförbundet Attention¹⁹ visar att åtta av tio elever med NPF har frånvaro kopplad till sin funktionsnedsättning, och att en fjärdedel har så omfattande skolfrånvaro att de

---

¹⁹ Intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) som adhd, autism, språkstörning och Tourettes syndrom.

är borta hela eller större delen av tiden. En tredjedel upplever otrygghet i skolan, och många lider av ångest, depression eller smärtproblematik som ett resultat av sin skolsituation.

Skolverket bekräftar att elever med NPF är överrepresenterade i långvarig eller upprepad frånvaro, och att två av tre rektorer upplever att de saknar tillräckliga resurser för att möta dessa elevers behov. Regeringen har nyligen gett Specialpedagogiska skolmyndigheten i uppdrag att erbjuda verksamhetsnära stöd till skolor för att minska skolfrånvaron bland elever med NPF, och en nationell kartläggning av frånvaron pågår under 2025.

Centrala begrepp och regelverk

Enligt skollagen (SFS 2010:800) ska alla barn och elever få den ledning och stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål.²⁰ Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller ska ge stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, vilket innebär att skolan ska försöka uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Detta kräver att organisationen runt eleven ses över på flera nivåer – inklusive resursfördelning, pedagogiska metoder, lärmiljöer och grupp sammansättning.

Stödet till elever delas in i två huvudformer:

- Extra anpassningar: Mindre ingripande stödinsatser som genomförs inom ramen för den ordinarie undervisningen.
- Särskilt stöd: Mer omfattande insatser som kräver ett åtgärdsprogram och kan innebära förändringar i undervisningens organisation, innehåll eller miljö.²¹

Särskilt stöd

Till skillnad från stöd i form av extra anpassningar är särskilt stöd alltså insatser av mer ingripande karaktär. Om en elev riskerar att inte uppnå betygskriterierna, trots extra anpassningar, ska ett åtgärdsprogram för särskilt stöd upprättas. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.²² Det kan exempelvis handla om elever med funktionsnedsättning, psykosocial problematik eller svårigheter i socialt

---

²⁰ 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

²¹ 3 kap. 8–9 §§ skollagen (2010:800).

²² 3 kap. 7 § skollagen (2010:800).

samspel. Särskilt stöd är därmed en rättighet för elever som inte når målen, och ska utformas utifrån elevens individuella behov. Särskilt stöd för en elev beslutas av rektorn inom ramen för ett åtgärdsprogram. Särskilt stöd är insatser som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detta innebär inte att elevstödande arbete som utförs av någon annan än den undervisande läraren i alla lägen utgör särskilt stöd. Enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid räknas inte som särskilt stöd, utan betraktas som stöd i form av extra anpassningar. Särskilt stöd ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning som eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat regleras i skollagen eller annan författning.²³

Diagnoser i relation till särskilt stöd

En diagnos, till exempel språkstörning, dyslexi eller neuropsykiatriska funktionsvariationer som ADHD eller autismspektrumtillstånd (AST), är inte ett villkor för att en elev ska få stöd i skolan. Omvänt innebär en funktionsnedsättning inte att eleven per automatik är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det som avgör om en elev har rätt till extra anpassningar eller särskilt stöd är om det kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Rätten till extra anpassningar eller särskilt stöd påverkas inte av en eventuell diagnos. Det som är relevant för frågeställningen kring särskilt stöd är hur elevens diagnos påverkar skolsituationen. Att en elev får rätt diagnos kan hjälpa skolan att sätta in adekvata åtgärder utifrån elevens behov men kan aldrig vara en förutsättning för att särskilt stöd eller andra åtgärder ska sättas in.²⁴

Särskild undervisningsgrupp

Om det finns särskilda skäl får rektorn besluta att en elev i grundskolan ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, det vill säga en annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt hör till. Rektorn får inte delegera ett sådant beslut till någon annan. Det är viktigt att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp inte är mer ingripande än vad som behövs. Rektorn bör säkerhetsställa att ett beslut om särskild undervisningsgrupp inte omfattar fler ämnen eller längre tidsperiod än nödvändigt. Placeringen ska ses som en

---

²³ 3 kapitlet 6–12 §§ skollagen samt Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sidan 8.

²⁴ 3 kapitlet 2 § och 5–12 §§ skollagen samt Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sidan 30.

lösning när alternativet att låta eleven gå kvar i den ordinarie undervisningsgruppen har prövats.²⁵ Rektors beslut om att en elev ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Ett beslut om att en elev ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp innebär inte att en elev får en ny skolplacering. Ett beslut om särskild undervisningsgrupp fattas av rektorn för den skola där eleven är inskriven. Stöd inom ramen för en särskild undervisningsgrupp kan ges i andra lokaler med annan personal, men det är inte fråga om byte av skola i en sådan situation. Särskild undervisningsgrupp kan finnas inom elevens skolenhet eller som en kommunövergripande lösning, men innebär aldrig ett byte av skolenhet.

Principiella skillnader mellan resursskola och särskilda undervisningsgrupper

Särskilda undervisningsgrupper är en stödform som enligt skollagen ska användas restriktivt och endast när det finns särskilda skäl. Syftet är att tillfälligt erbjuda en elev undervisning i en mindre grupp, exempelvis vid behov av lugnare miljö, tydligare struktur eller särskild pedagogik. Målet är att eleven ska kunna återgå till sin ordinarie klass så snart som möjligt.

Högsta förvaltningsdomstolen har i en prejudicerande dom²⁶ tydliggjort att särskild undervisningsgrupp inte är en lämplig stödform för elever med kontinuerliga och varaktiga behov. I domen står:

”Särskild undervisningsgrupp är en stödform som endast undantagsvis ska användas och då för så kort tid som möjligt. Stödformen kan passa för en elev som då och då eller tillfälligt är i behov av att få sitt stöd i en särskild undervisningsgrupp. Formen passar dock inte bra för elever som permanent och kontinuerligt är i behov av särskilt stöd. En sådan elev kan behöva ha sin ordinarie skolplacering vid en enhet som har gjort de extra anpassningar som behövs och som alltid kan ge det särskilda stöd som eleven behöver.”

Domen klargör den principiella skillnaden mellan särskild undervisningsgrupp och resursskola. Medan särskild undervisningsgrupp är en tillfällig och begränsad insats, är resursskola en långsiktig och stabil lösning för elever med omfattande och varaktiga behov

---

²⁵ 3 kapitlet 11 § och 28 kapitlet 16 § skollagen, Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:334) om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sidan 33.

²⁶ Högsta förvaltningsdomstolen; Mål nr 3086–16, dom 2017-06-28.

av särskilt stöd. Resursskolan är utformad för att erbjuda en anpassad lärmiljö med hög personaltäthet, specialpedagogisk kompetens och kontinuerligt stöd – något som särskilda undervisningsgrupper inte är avsedda att tillhandahålla.

Mot denna bakgrund framstår resursskola som en komplettering till kommunens befintliga stödstrukturer – inte som ett alternativ till särskild undervisningsgrupp, utan som en lösning för en elevgrupp med andra behov.

Omvärldsbevakning; Resursskolor i Stockholms län

Flera kommuner i Stockholms län har under de senaste åren etablerat kommunala resursskolor som ett led i att möta behoven hos elever med omfattande och varaktiga stödbehov. I denna utredning har bildningsförvaltningen haft kontakt med bland annat Järfälla kommun, Sundbybergs stad och Region Gotland för att ta del av deras erfarenheter.

Enligt Skolverkets skolenhetsregister (september 2025)²⁷ finns minst 15 kommunala resursskolor i Stockholms län. Sju kommuner i länet uppges ha en eller flera kommunala resursskolor: Upplands Väsby, Värmdö, Järfälla, Sollentuna, Nacka, Sundbyberg Lidingö och Täby (med planerad start 1 januari 2026).

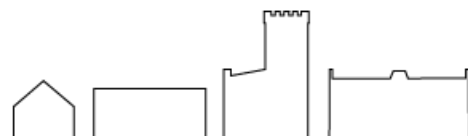
Bildningsförvaltningen har under 2024 genomfört en enkät till övriga kommuner i länet för att undersöka om de utreder eller har beslutat om att starta resursskola. En kommun (Norrtälje) uppgav att beslut om etablering fattats, och tre kommuner (Upplands-Bro, Sigtuna och Tyresö) angav att de genomför utredningar om möjligheten att starta kommunal resursskola.

Nuläge; Elever folkbokförda i Danderyds kommun; Specialinriktade verksamheter och grupper för elever i behov av särskilt stöd

Verksamheter för elever med språkstörning

---

²⁷ I kontakt med Skolverket uppges att listan för närvarande ej är heltäckande.

- **Hällsboskolan, Statlig specialskola²⁸**

Under läsåret 2025/2026 går två elever från Danderyds kommun på Hällsboskolan – en statlig specialskola för elever med grav språkstörning. Eleverna går i årskurserna 9 och 10. Utbildningen finansieras genom en avgift som fastställs av Utbildningsdepartementet.

- **Brageskolan i Sollentuna**

Brageskolan i Sollentuna kommun har tidigare, i mån av plats, tagit emot elever med grav språkstörning från Danderyds kommun. Från och med höstterminen 2024 har skolan omorganiserats till en kommunal resursskola med begränsat mottagande till den egna kommunen. Förändringen har minskat möjligheten för Danderyds kommun att erbjuda externa platser för elever med grav språkstörning. Elever folkbokförda i Danderyds kommun med befintliga placeringar i Brageskolan har fått gå kvar, och under läsåret 2025/2026 är en elev från Danderyd inskriven där med anledning av grav språkstörning. Undervisningen finansieras genom skolpeng och tilläggsbelopp²⁹ som söks från Danderyds kommun.

- **Stocksundsskolans språkverksamhet**

På Stocksundsskolan finns en utökad verksamhet för elever med behov av språkstöd. Eleverna är inskrivna och har sin undervisning i ordinarie klass, men får kompletterande individuellt stöd från logoped och specialpedagog. Under läsåret 2025/2026 får åtta elever stöd inom denna verksamhet. Undervisningen finansieras genom skolpeng och verksamhetsstöd.³⁰ Språkstödet är ett viktigt komplement till den ordinarie undervisningen, men erfarenheter visar att elever med grav språkstörning ofta har behov av en mer specialiserad lärmiljö än vad som kan erbjudas inom ramen för ordinarie klassundervisning.

Ansökan till Stocksundsskolans språkverksamhet sker idag genom att vårdnadshavare

---

²⁸ Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statliga specialskolor med inriktning mot funktionsnedsättningar. Skolorna regleras i eget kapitel i skollagen och följer egen läroplan (Lspec22). Mottagning beslutas av SPSM: s mottagningsnämnd.

²⁹ Tilläggsbelopp är bidrag som kan ansökas för elever folkbokförda i Danderyds kommun med ett omfattande behov av särskilt stöd. Fristående huvudmän ansöker om tilläggsbelopp.

³⁰ Verksamhetsstöd är bidrag som kan ansökas för elever folkbokförda i Danderyds kommun med ett omfattande behov av särskilt stöd. Kommunens egna verksamheter ansöker om verksamhetsstöd.

anmäler intresse. Efter inkommen intresseanmälan initierar en central mottagningsgrupp vid Bildningsförvaltningen dialog mellan vårdnadshavare samt rektorerna vid avlämnade och mottagande skola och en målgruppsprövning görs. Vårdnadshavarna ansöker om en plats i Stocksundsskolan i ordinarie skolbyte, eller skolval, enligt kommunens urvalsgrunder – där relativ närhet är den primära principen.

I Danderyds kommunala skolor får det stora flertalet elever med språkstörning, inklusive elever med grav språkstörning, stöd inom ordinarie skolmiljö, där undervisningen sker i klassrummet med kompletterande insatser från speciallärare eller specialpedagog. Även om insatserna är viktiga, visar erfarenheter och forskning att den ordinarie skolmiljön ofta har svårt att fullt ut möta behoven hos elever med grav språkstörning.³¹

Särskild undervisningsgrupp

- Mörbyskolan; Särskild undervisningsgrupp som är riktad till elever med långsam inlärningstakt. Under läsåret 2025/2026 finns åtta elever i denna grupp.
- Kyrkskolan; Nystartad särskild undervisningsgrupp riktad till elever med långsam inlärningstakt. Vid uppstart ht-2025 fanns åtta elever i denna grupp.

Grupperna finansieras genom skolpeng och verksamhetsstöd.

Behandlingsskola

Begreppet behandlingsskola används av vissa skolhuvudmän för att beskriva verksamheter där undervisning kombineras med behandlingsinsatser. Dessa skolor bedrivs ofta i samverkan med socialtjänst och, i vissa fall, barn- och ungdomspsykiatri.

Under läsåret 2023/24 gick en elev från Danderyds kommun i en resursskola som erbjuder behandlingsinsatser.

Under de senaste två läsåren har inga elever från Danderyds kommun gått i resursskolor som erbjuder behandlingsinsatser.

Kommunen har finansierat denna typ av utbildning genom skolpeng, strukturbidrag och i vissa fall tilläggsbelopp. Den behandlande delen av insatsen har finansierats av socialförvaltningen.

---

³¹ Hallin, A. E. (2016, 9 augusti). *Vad behöver elever med (grav) språkstörning i skolan?* Hämtad från <https://www.sprakforskning.se/forskningsbloggen2/2016/8/9/sourapport2> [sprakforskning.se]

Resursskola

Under läsåret 2025/26 gick totalt 21 elever folkbokförda i Danderyds kommun på fristående resursskolor:

Helleborusskolan, Täby: 16 elever

Ingridskolan, Solna: 2 elever

Vanadisskolan, Stockholm: 1 elev

Mellansjö skola, Täby: 1 elev

Nytorpsskolan, Täby: 1 elev

Antal i Danderyds kommun folkbokförda elever per årskurs, september 2025:

	F	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Alla
Alla i DK	371	384	383	405	447	439	452	446	477	543	4347
Resursskola	0	1	0	1	1	1	2	2	8	5	21

Skolverkets nationella statistik visar att andelen elever i resursskolor ökar för varje årskurs, med den högsta andelen i årskurs 9.³²

Danderyds kommun finansierar utbildning på fristående resursskolor genom skolpeng, strukturbidrag³³ och i vissa fall tilläggsbelopp, det vill säga likvärdigt så som sker i resursklasserna i Danderyds kommun.

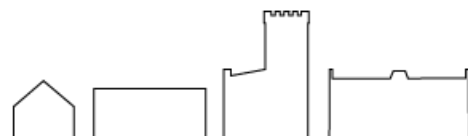
Resursklasser

Begreppet resursklass återfinns inte i skollagen, utan används av Danderyds kommun för att beskriva de klasser på Vasaskolan och Fribergaskolan som riktar sig till elever med autismspektrumtillstånd och behov av omfattande och långvariga anpassningar.

Undervisningen följer grundskolans läroplan (Lgr 22).

³² Mail från Skolverkets enhet för utbildningsstatistik, 2025-04-29.

³³ Fristående resursskolor och Danderyds kommuns resursklasser som begränsar sitt mottagande av elever i behov av särskilt stöd har möjlighet att söka strukturbidrag för att underlätta för skolorna att ha en hög kvalitet i undervisningen.

I dagsläget finns resursklasser för förskoleklass och årskurs 1–6 på Vasaskolan, samt för årskurs 7–9 på Fribergaskolan.

Antalet elever i resursklasserna fluktuerar mellan läsår och tenderar att förändras under ett pågående läsår i takt med att nya elever söker till verksamheterna. Vid läsårsstart 2025/2026 gick 22 elever i Vasaskolans resursklasser och 15 elever i Fribergaskolans resursklasser.

Utbildningen finansieras genom skolpeng, strukturbidrag och verksamhetsstöd.

Ansökan till kommunal resursklass sker idag genom att vårdnadshavare anmäler intresse. Efter inkommen intresseanmälan initierar en central mottagningsgrupp vid Bildningsförvaltningen dialog mellan vårdnadshavare samt rektorerna vid avlämnade och mottagande skola och en målgruppsprövning görs. Vårdnadshavarna ansöker om en plats i aktuell skolenhet i ordinarie skolbyte, eller skolval, enligt kommunens urvalsgrunder – där relativ närhet är den primära principen.

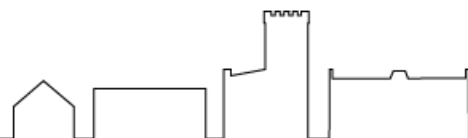
Resursklasserna är inte registrerade som egna skolenheter, utan organisatoriskt integrerade i Vasaskolan och Fribergaskolan. Bland annat denna ordning innebär att resursklasserna inte omfattas av skollagens definition av resursskola.

Resursklasserna har flera likheter med resursskolor enligt den nya regleringen, exempelvis:

- Att en central process och bedömning av målgruppsstillhörighet och behovskriterier genomförs inför mottagande.
- Att vårdnadshavare aktivt ansöker om plats, genom en intresseanmälan.
- Att undervisningen sker i mindre grupper med hög personaltäthet och tydliggörande pedagogik.
- Att samtliga elever har omfattande och långvarigt behov av särskilt stöd.
- Att finansiering sker på lika villkor som för elever mottagna i resursskola.
- Att resursklasserna endast är inriktade mot elever som behöver sådant särskilt stöd som resursklasserna har som inriktning; i dagsläget stöd utifrån autismspektrumtillstånd.

Skolval; Urvalsgrunder

Den nya lagstiftningen som reglerar resursskolor har aktualiserat frågor kring Danderyds kommuns resursklassers organisationsform och deras tillhörighet i skollagen. Till stora delar

kan resursklasserna likställas med en resursskola men justeringar skulle behöva göras, till exempel gällande att utgöra en egen skolenhet och därav som följd en förändrad antagnings- och urvalsordning, för att verksamheten ska kunna betecknas som en resursskola.

Eftersom resursklasserna – liksom verksamheten för elever med språkstörning på Stocksundsskolan – inte utgör självständiga skolenheter, måste dessa specialinriktade verksamheter tillämpa samma urvalskriterier som övriga kommunala skolor. I Danderyds kommun innebär detta att urvalet baseras på relativ närhet, vilket är en försvårande omständighet för möjligheten att säkerställa att de elever med störst behov får plats i den specialinriktade verksamheten.

Skolverket³⁴: ”Resursskolor är självständiga skolenheter där beslut om placering fattas, efter ansökan från vårdnadshavare. Om det inte finns plats för alla sökande ska ett urval göras. Då ska de elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder prioriteras. Närhetsprincipen ska inte tillämpas vid placering i kommunala resursskolor.

Exempel på faktorer som enligt förarbetena behöver beaktas vid urval till en resursskola är hur stora behov av anpassningar en elev har på grund av sina funktionsnedsättningar eller hur stora svårigheter eleven har i sin skolgång i övrigt. Dessa faktorer beaktas utifrån resursskolans eventuella specialisering mot till exempel vissa funktionsnedsättningar.

Även elevgruppens sammansättning kan behöva vägas in vid bedömningen av vilka elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder.

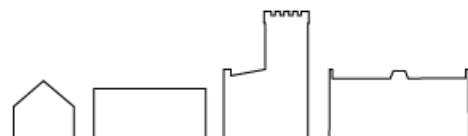
Källor: 9 kapitlet 15 §, 10 kapitlet 31 a § och 11 kapitlet 30 a § skollagen samt proposition 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd, sidan 129–130.”

Skolvalet i Danderyds kommun genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser om placering och kommunens beslutade urvalsgrunder. Detta innebär kortfattat att elever som huvudregel ska placeras på den skolenhet där vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. När det finns fler sökande än platser på en skolenhet tillämpas urvalsgrunderna;

1. relativ närhet,
2. absolut närhet,

---

³⁴ Resursskolor - Skolverket (Länk hämtad 2025-09-23)

3. lottning

Om det finns färre platser än sökande kan det medföra konsekvenser för de elever som är i behov av det särskilda stöd som resursklasserna och språkverksamheten på Stocksundsskolan erbjuder. Detta eftersom elever med sådana behov konkurrerar om plats på skolan med andra elever utifrån de urvalsgrunder som utbildningsnämnden beslutat om. Det är då i första hand relativ närhet som avgör, inte elevens stödbehov. Särskilda behov/särskilda skäl är inte en urvalsgrund i Danderyds kommuns antagningsordning.

Skolskjuts

Rätten till skolskjuts utgår från bestämmelserna i skollagen och Danderyds kommuns riktlinjer för skolskjuts (UN 2025/0516).

Elever i förskoleklass, grundskola, och anpassad grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Detta gäller om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

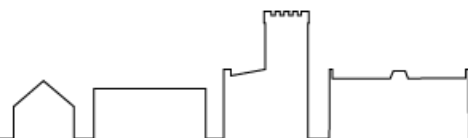
Denna rätt gäller inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem, eller som går i en annan kommuns förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola eller anpassad gymnasieskola.

För de elever som har använt sig av det fria skolvalet är kommunen endast skyldig att anordna skolskjuts i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Danderyds kommun är inte skyldig att tillhandahålla skolskjuts till elever som väljer att gå i en fristående resursskola i en annan kommun.

Finansiering av särskilt stöd

I 2 kap. 8 b § skollagen finns en övergripande bestämmelse om kommuners resursfördelning. Bestämmelsen infördes den 1 juli 2014 och syftar till att förtydliga att kommuner ska vikta sin resursfördelning utifrån barn och elevers olika förutsättningar och behov.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd

Grund för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd (nuvarande riktlinjer UN 2019/0587) står följande:

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd är ett bidrag som kan ansökas för elever folkbokförda i Danderyds kommun med ett omfattande behov av särskilt stöd. Med tilläggsbelopp och verksamhetsstöd avses ersättning för assistenthjälp, tekniska hjälpmedel, anpassning av lokaler eller andra extraordinära stödåtgärder, däribland sådana som riktas till barn och elever med stora inlärningssvårigheter som beror på språkliga eller sociala faktorer. För sådana elever är det i första hand specialpedagogiska insatser som kan bli aktuella.

Det framgår i 10 kap. 39 § skollagen bland annat att tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd. Bidraget ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov. En hemkommun är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Från och med den 1 juli 2024 gäller en ny lydelse av bestämmelsen om tilläggsbelopp i 14 kap. 8 § skolförordningen (2011:185). Av den nya lydelsen framgår att med tilläggsbelopp (bland annat enligt 10 kap. 39 § skollagen), avses ersättning för extraordinära stödåtgärder.

Vidare beskriver en ny bestämmelse i 14 kap. 8 a § skolförordningen vad som avses med dessa extraordinära stödåtgärder. Det handlar om stödåtgärder som väsentligt avviker från det särskilda stöd som ska tillhandahållas inom ramen för grundbeloppet och som innebär att betydande resurser måste avsättas för ett barns eller en elevs räkning. Vid bedömningen av om stödåtgärder utgör extraordinära stödåtgärder ska åtgärdernas omfattning och varaktighet särskilt beaktas.

Extraordinära stödåtgärder kan avse exempelvis assistenthjälp, anpassning av lokaler eller en helt anpassad lärmiljö. Extraordinära stödåtgärder kan riktas till bland andra barn och elever med funktionsnedsättning, stora inlärningssvårigheter eller långvarig skolfrånvaro.

Med en helt anpassad lärmiljö avses en miljö som har utformats med särskilt små elevgrupper, hög lärartäthet och specialpedagogisk kompetens. Förordning (2024:220).

Strukturbidrag för fristående resursskolor och Danderyds kommunala resursklasser

Fristående huvudmän med begränsat mottagande av elever i behov av särskilt stöd (resursskolor) och kommunala skolor i Danderyds kommun med motsvarande begränsat

mottagande av elever i behov av särskilt stöd (resursklasser), har möjlighet att söka strukturbidrag för att underlätta för skolorna att ha en hög kvalitet i undervisningen. Strukturbidrag är ett ekonomiskt tillskott för skolorna då bidraget är kopplat till organisation- och gruppnivå. Strukturbidraget ska erbjuda eleverna en likvärdig undervisning anpassad efter deras förutsättningar och behov.

Bidraget avser täcka merkostnader kopplade till ökade behov av till exempel lokaler, elevhälsa, lärare, administration. Bidraget riktar sig till verksamheter som har en specialpedagogisk verksamhet om ca åtta till tio elever. Bidraget fördelas på lika villkor till kommunala resursklasser och fristående resursskolor för en rättvis och effektiv uppföljning och utvärdering.

Bidragets storlek fastställs årligen av utbildningsnämnden i Danderyds kommun och är en kompletterande del av grundbeloppet. Fristående resursskolor ersätts även med 6 procent momskompensation.

Placering i fristående resursskola eller kommunal resursklass avser en långsiktig permanent placering av elev. Tillfällig placering i särskild undervisningsgrupp berättigar enligt kommunens riktlinjer inte till strukturbidrag.

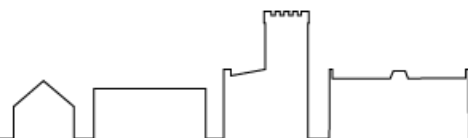
Ekonomiska konsekvenser; Finansiering av resursskola i kommunal regi

Finansiering av en resursskola skulle kunna ske inom ramen för beslutad resursfördelning (UN:s årliga beslutade ersättningsnivåer UN 2024/0583).

Idag finansieras fristående resursskolor och kommunala resursklasser med grundbelopp, strukturbidrag och tilläggsbelopp/verksamhetsstöd för varje mottagen elev.

En etablerad kommunal resursskola skulle kunna finansieras på samma sätt som en fristående resursskola. Skolan kommer att vara till för elever som är i behov av särskilt stöd, vilket innebär att skolan kommer vara mer kostsam än andra grundskolor eftersom personaltätheten kommer vara hög. Det innebär vidare att skolan inte kommer kunna upprätthålla sin organisation på enbart grundbelopp för varje elev.

Strukturbidraget utgör en kompletterande del till grundbeloppet med syfte att säkra kvalitet och likvärdighet i undervisning för elever i behov av särskilda stödinsatser. Strukturbidraget

tillfaller endast elever mottagna i resursklass/resursskola. Beslutad ersättningsnivå på strukturbidraget år 2024 är 51 972 kronor per elev och år.

Sammanställningen nedan visar genomsnittlig ersättning för Danderyds kommunala resursklasser och folkbokförda Danderyds elever i fristående resursskolor under år 2025.

Ersättning för elever med strukturbidrag (strukturbidrag + tilläggsbelopp/verksamhetsstöd). Beräkningen nedan bygger på HT25.	
Stadie	Genomsnitt per elev kr/år
Totalt F–6	263 508
Totalt 7–9	224 436
Ersättning för fritidsdelen för de elever som är inskrivna på fritidshemmet. Det är knappt hälften av eleverna i åk F-6 som är inskrivna.	
Fritidshem F-6	Genomsnitt per elev kr/år
Totalt F–6	57 408

Lokalkostnader beräknas kunna inrymmas i egen regins befintliga kostnader för lokaler.

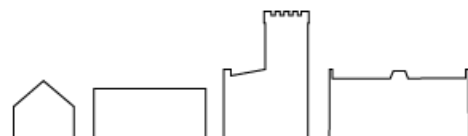
Uppstartskostnader

Uppstartskostnader kan uppstå i form av projektkostnader/investeringskostnader för anpassning av lokal, inköp av möbler etc samt rekrytering av personal. Om ett beslut fattas om införande av kommunal resursskola behöver en detaljerad budget upprättas.

Undersökning bland rektorer

Som ett led i att undersöka förutsättningarna för att starta en kommunal resursskola i Danderyds kommun administrerades en enkät som distribuerades till samtliga kommunala rektorer för förskola, grundskola och gymnasium samt till samtliga rektorer för fristående grundskola i Danderyds kommun. Sammanlagt 11 stycken svar inkom.

1. Om det i kommunen skulle finnas en resursskola; Vilken typ av inriktning ser du som angeläget att resursskolan skulle ha?

Svaren visar en samstämmighet att autismspektrum, grav språkstörning samt långvarig problematisk skolfrånvaro i kombination med en varaktig och omfattande funktionsvariation anses vara prioriterade inriktningar.

2. Hur ser du på behovet av att det skulle finnas en resursskola i Danderyds kommun?

Svaren visar att rektorerna anser behovet vara stort att det finns en resursskola i Danderyds kommun.

3. Övriga relaterade synpunkter

Från rektorer i förskolan:

- Allt känns viktigt men just autism och språkstörning är det vi oftast stöter på.
- Vi upplever ofta att barn med autism och/eller språkstörning inte alltid hamnar rätt när de börjar skolan.

Från rektor i fristående skola:

- Vi har barn som behöver denna hjälp som annars får gå i en annan kommun samt åka långt.

Från rektorer i kommunal skola:

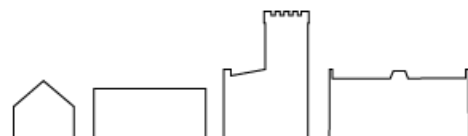
- Låter som en bra idé och en kvalitetshöjning i kommunen.
- Om det ska etableras en resursskola är det viktigt att anställa rätt och bra personal. Speciallärare, socialpedagoger, familjeterapeuter osv. Inte resursassistenter utan adekvat utbildning.

Undersökning bland vårdnadshavare

Som ett led i att undersöka förutsättningarna för att starta en kommunal resursskola i Danderyds kommun intervjuades ett urval av vårdnadshavare i kommunen vars barn går i resursskola i andra kommuner. Vårdnadshavare till sammanlagt tolv elever i resursskola intervjuades. Under intervjun ställdes följande frågor:

1. Av vilken anledning valde du och ditt barn att söka till den resursskola som eleven går på idag?

Hälften angav att elever på skolan, media och andra kontakter påverkat deras beslut positivt vid val av resursskola. Två elever kände andra elever som redan gick på resursskolan.

Ungefär lika många angav att de bytte skola för att skolan hade uteslutande elever i behov av stöd. Flera berättade att de inte ville riskera stigmatisering från tidigare skolkamrater som går i andra skolklasser i samma skolbyggnad.

Två nämnde skolans storlek och årskursspann som ett motiv för att eleven skulle slippa stadiebyten med nya lokaler och lärare. En vårdnadshavare tar upp stadiebytet mellan årskurs 6 och 7 som en negativ aspekt för resursklasserna i Danderyds kommun. En svarade att eleven hade gått i kommunens resursklass och var missnöjd med undervisning och bemötande.

2. Har ni tidigare ansökt om plats i Vasaskolans och Fribergaskolans resursklasser?

Flera elever hade bytt från resursklass och bytt till resursskola under sin skolgång. Några hade fått plats i resursklass men tackat nej och valt att börja i en resursskola i stället.

En gick i resursklass men bytte till resursskola på grund av missnöje och några vårdnadshavare upplevde att resursklasserna inte hade stöd riktat till deras barns behov.

En hade sökt till resursklass men inte fått plats. En annan valde att vid stadieövergången mellan årskurs sex och sju att inte söka till nästa resursklass utan i stället söka sig till en resursskola.

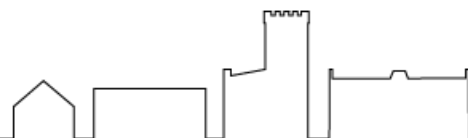
Några av de som inte sökt till resursklass angav att de inte visste om att klasserna fanns, att eleven behövde mer stöd än resursklasserna kunde erbjuda eller att klassen det året till övervägande del bestod av elever av motsatt kön.

3. Om Danderyds kommun hade haft en egen kommunal resursskola – hade ni valt den i första hand före den resursskola ert barn går på nu?

Majoriteten av vårdnadshavare var positiva till en resursskola i hemkommunen och angav att de hade valt den i första hand.

En svarade att de hade föredragit undervisning i en mindre grupp i den grundskola eleven ursprungligen gick på i mellanstadiet. Vissa vårdnadshavare hade önskat att resursklasserna hade varit egna skolenheter med lugnare och mer avskild miljö. Andra uttrycker att de hade föredragit en tätare interaktion mellan resursklasserna och den övriga skolans klasser för att kunna dra fördelar av att vara en klass bland fler.

Övrig information

I intervjumaterialet framgår att hälften av skolbytena till resursskola gjorts från en tidigare inskrivning i resursklass. Vårdnadshavare väljer ofta samma resursskola för syskon till ett redan inskrivet barn.

Resultat från Skolinspektionens skolenkät

Skolinspektionens senaste skolenkät genomfördes vårterminen 2025 och är Sveriges största skolundersökning. Svarsgrupper är elever, lärare och vårdnadshavare. Siffrorna i detta avsnitt avser Danderyds kommunala skolverksamhet.

Danderyds elever i årskurs 5 är i genomsnitt något mer nöjda med utbildningen än rikets elever. Stöd är ett av de tre kriterier som de är relativt sett mest nöjda med.

Danderyds årkurs 8 elever är nöjdare än rikets elever med stöd, stimulans och studiero i skolan. Allra mest positivt avviker Danderyds årkurs 8 elever inom elevhälsan – kommunens elever tillhör den femtedel som är allra mest nöjd med elevhälsan i riket. I den svarsgruppen avviker frågor om elevhälsa positivt och har störst positiv utveckling sedan två år.

Lärare i grundskolan är mer nöjda än rikets grundskollärare inom samtliga områden. Särskilt stöd är ett område som sticker ut mycket positivt, där 89 % av lärarna i Danderyds kommun anser att behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, jämfört med rikets 55,8 %. 89 % av lärarna i Danderyd anger att elevhälsan arbetar förebyggande och främjande jämfört med rikets 71%.

Förutsättningar; Sammanställning

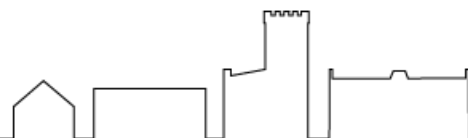
Att inrätta en kommunal resursskola är ett strategiskt beslut som kräver noggrann analys, långsiktig planering och ett välfungerande samarbete mellan olika aktörer. För att säkerställa att en sådan verksamhet blir framgångsrik och hållbar över tid, behöver flera grundläggande förutsättningar vara uppfyllda.

Dessa förutsättningar kan för en tydliggörande överskådlighet delas in i tre huvudområden:

1) Lagmässiga och strategiska förutsättningar, 2) Verksamhetsmässiga förutsättningar 3) Processuella förutsättningar.

Nedan redogörs för nuläget inom respektive område, baserat på den utredning som genomförts.

1) Lagmässiga och strategiska förutsättningar

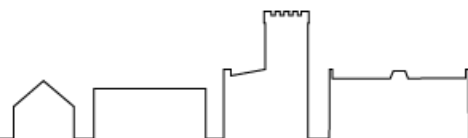
- **Lagmässig grund**

Skollagen (2010:800) ger idag tydliga ramar för att kommuner ska kunna inrätta en kommunal resursskola. Den juridiska grunden är därmed etablerad och möjliggör en strukturerad och rättssäker verksamhet.

- **Budget:** Utredningsgruppen har i samarbete med bildningsförvaltningens ekonom, tagit fram en prognoskalkyl för finansiering av en resursskola i kommunen för en långsiktig ekonomisk hållbarhet. I beräkningen har hänsyn tagits till faktorer såsom prognosticerat elevantal, personalkostnader, lokaler och merkostnader, en förstärkt elevhälsa. Kalkylen visar att dagens resursfördelningsmodell som nämnden har beslutat om gällande särskilt stöd är hållbar även i finansieringen av en resursskola. Höjd behöver tas för att uppstartskostnader kan tillkomma, i form av personalrekrytering, mindre anpassningar av lokal (inne- och utemiljö), investeringskostnader i pedagogiska verktyg, möbler, inventarier, mm. Om ett beslut fattas om införande av kommunal resursskola behöver en detaljerad budget upprättas.
- **Tydlig målgrupp:** Utredningen visar att det finns ett prioriterat behov gällande målgrupp för resursskola i kommunen. Prioriterade inriktningar som har identifierats är elever med autismliknande problematik, grav språkstörning samt elever med långvarig, problematisk skolfrånvaro i kombination med en varaktig och omfattande funktionsvariation.
- **Tydlig kommunikationsstrategi:** Utredningsgruppen har påbörjat ett samarbete med kommunikatör för att ha en beredskap att kommunicera såväl internt som externt vid ett eventuellt gynnande beslut om att inrätta en resursskola i Danderyds kommun.

2) Verksamhetsmässiga förutsättningar

- **Anpassade lokaler:** Utredningsgruppen har besökt och värderat befintliga lokaler inom bildningsförvaltningen. Annexet intill Kyrskolan bedöms vara särskilt lämpat för årskurserna F–6, med goda möjligheter till anpassning och expansion. Närheten till Västra Danderyds rektorsområde, där anpassad grundskola redan finns, skapar synergieffekter i form av samordnad kompetensutveckling och pedagogik. Lokalerna på Fribergaskolan bedöms vara väl lämpade för en resursskola för elever i årskurserna 7–9. Lokalerna på Fribergaskolan är redan idag etablerade och väl integrerade i den övriga skolan, på ett sätt som skulle gynna elever även i en

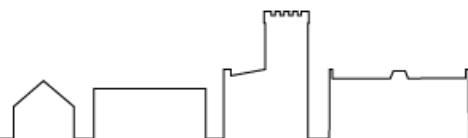

resursskola för denna åldersgrupp. På Fribergaskolan finns idag ett ledarskap med kunskap och erfarenheter av tilltänkt målgrupp för en resursskola för årskurs 7-9.

- **Kompetent och anpassad personal:** En förutsättning för att kunna bedriva en kvalitativ resursskola är att kommunen bemannar resursskolan med rätt kompetens. Detta inkluderar ett förstärkt och fulltaligt elevhälsoteam, inklusive logoped utifrån den identifierade målgruppen för resursskola i Danderyds kommun. Utredningen visar att behovet av rätt kompetens även omfattar all övrig personal som ska arbeta på resursskolan, vilket nödvändiggör tydliga kravställningar vid rekrytering i kombination med att det finns ett organisatoriskt utrymme att kunna rikta utbildningar till personalgruppen.
- **Specialpedagogik, anpassade metoder samt kunskap om elevgruppen:** Förutsättningar för en god kvalitet i verksamheten innebär att verksamheten vilar på aktuell forskning, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I våra resursklasser finns idag personer som har en god kunskap och är duktiga på att främja en hälsosam skolmiljö för denna elevgrupp. I enheten för barn- och elevhälsa finns även medarbetare med professionell kunskap och erfarenhet av resursskoleverksamhet, som kan bistå ledarskapet i uppbyggnaden och utvecklingen av resursskolan.

Processuella förutsättningar

- **Antagning och urval:** Genom en etablering av en resursskola skulle förutsättningarna för ett behovsgrundat urval till kommunal specialpedagogisk verksamhet säkerställas, så att de elever med störst behov erbjuds en plats om det är fler sökande än antalet platser. Detta då en resursskola är en självständig skolenhet, och inte styrs av kommunens övriga principer för antagning.
- **Tydliga kriterier för bedömning i ett multiprofessionellt team:** Utredningsgruppen har tagit fram en modell som innehåller tydliga, transparenta och objektiva kriterier för bedömning av elevers behov av resursskola, samt hur prioriteringen ska styras om antalet ansökningar överstiger antalet platser. Bedömning om placering ska inte fattas av en enskild person. En multiprofessionell bedömning av elevens behov och förutsättningar bör genomföras, av exempelvis specialpedagog, psykolog och kurator, för att ge en helhetsbild. I bedömningen ska hänsyn tas till att hemskolan har uttömt de pedagogiska insatserna inom ramen för det särskilda stödet.
- **Enhetliga bedömningsverktyg:** Användningen av standardiserade bedömningsverktyg och observationer säkerställer att bedömningarna är

konsekventa/inte baseras på subjektiva uppfattningar. Detta förfarande skapar förutsättning för likvärdighet och rättssäkerhet.

Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys

Se bilaga 1; Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys³⁵ inför beslut att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun.

Del 2; Kartläggning hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer

Metod

Som en del av analysen för denna rapport har Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) enkät/nulägesvärdering om tillgängliga lärmiljöer³⁶ använts. Enkäten, som helt utgår från SPSM:s modell för tillgänglighet, har distribuerats till alla kommunala rektorer i grundskolan för att tas vidare till skolans medarbetare.³⁷

Enkäten ger en kvantitativ bild av personalens upplevelser och bedömningar av hur tillgänglig lärmiljön är inom de modellens fyra dimensioner. I enkäten har personalen även haft möjlighet att bidra med mer kvalitativa (öppna) frisvar, kopplat till varje frågeområde.

Antal inkomna svar per skola	
Ekeby	30
Vasa	22
Stocksund	31
Långängen	13
Kevinge	34
Balder	22
Kyrk	37
Enebyberg	31

³⁵ Underlaget bygger på *Prövning av barnets bästa - ett verktyg för styrning och ledning* (SKR) och *Prövning av barnets bästa – ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner* (Barnombudsmannen).

³⁶ SPSM:s enkät/nulägesvärdering; bilaga 2

³⁷ Informationsbrev inför besvarande av enkäten; bilaga 3

Friberga	37
Mörby	48

För att ytterligare komplettera enkätsvaren har intervjuer genomförts med både speciallärare och elever från olika skolor i kommunen. Speciallärarintervjuerna har fokuserat på hur lärmiljön tillgängliggörs i praktiken på respektive skola, utifrån SPSM:s modell. Elevintervjuerna har syftat till att fånga elevernas egna upplevelser av lärmiljön, även dessa med utgångspunkt i samma modell.

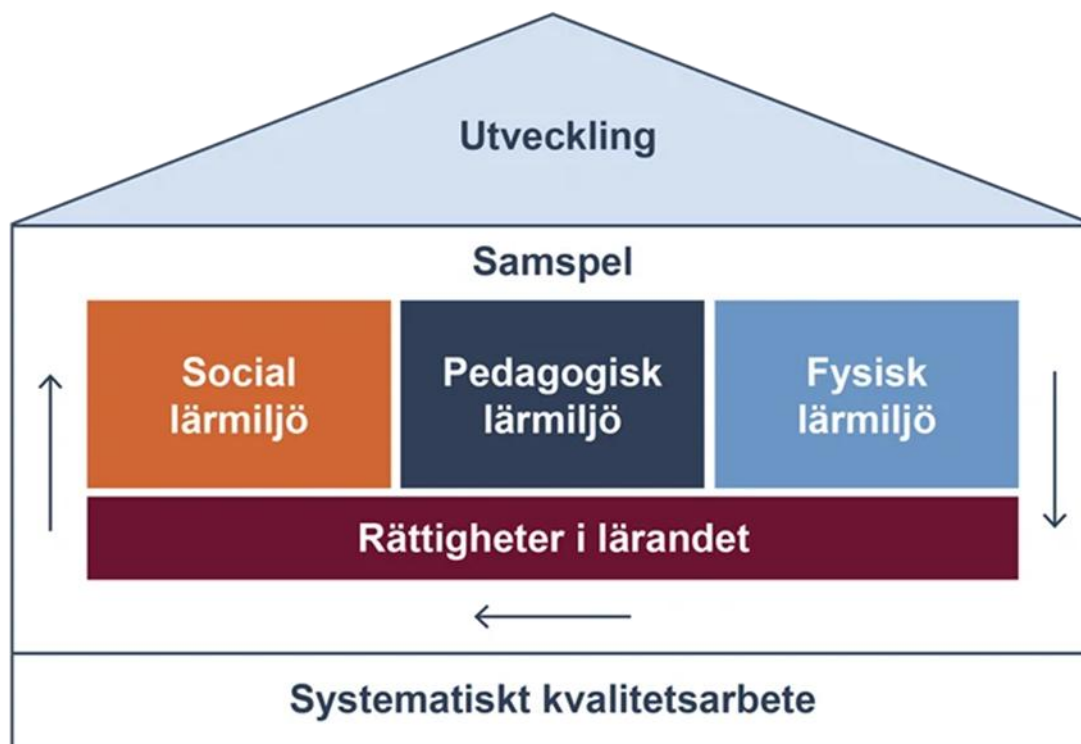
Syfte och bakgrund

På uppdrag av utbildningsnämnden har en kommunövergripande analys genomförts i syfte att kartlägga tillgängligheten i lärmiljöerna inom Danderyds kommunala grundskolor. Syftet med analysen är att ge en aktuell lägesbild av hur skolorna idag arbetar för att skapa tillgängliga lärmiljöer för alla elever. Analysen utgör även ett kunskapsunderlag för fortsatt utvecklingsarbete med målet att säkerställa att varje elev ges likvärdiga möjligheter till lärande, utveckling och delaktighet, oavsett individuella förutsättningar, i Danderyds kommunala grundskolor.

Analysen utgår från Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) modell för tillgängliga lärmiljöer, som omfattar fyra samverkande dimensioner³⁸

---

³⁸ Specialpedagogiska skolmyndigheten. (hämtad 2025-09-16.). *Tillgänglig utbildning*.
<https://www.spsm.se/stodmaterial-for-tillganglig-utbildning/tillganglig-utbildning/>

Figur: Tillgänglighetsmodell – en samspelsmodell för tillgänglig utbildning (2024).

SPSM beskriver att tillgänglighet handlar om samspelet mellan människan och miljön. Tillgänglighetsmodellen utgår från rättigheter i lärandet tillsammans med de tre huvudsakliga lärmiljöerna – social-, pedagogisk- och fysisk lärmiljö. Området rättigheter i lärandet löper genom de tre andra områdena och tillsammans påverkar de varandra och samspelar med varandra, vilket symboliseras av pilarna runt omkring.

I modellen lyfter SPSM fram det systematiska kvalitetsarbetet, eftersom det ses som en förutsättning för en utveckling som håller över tid.

Målet med tillgänglighetsarbetet är att nå utveckling på såväl individnivå som på grupp- och organisationsnivå.

Konkretiserat handlar den **fysiska lärmiljön** om hur skolans lokaler och utrustning är utformade för att vara tillgängliga för alla elever. Det kan till exempel handla om anpassade möbler och arbetsplatser för elever med rörelsehinder, god ljudmiljö med ljudabsorbenter

och hörslingor, tydlig skyltning och visuella stöd för orientering i skolbyggnaden eller tillgång till vilrum eller lugna zoner för återhämtning.

Den **pedagogiska lärmiljön** rör undervisningens innehåll, metoder och struktur. Till exempel differentierad undervisning med varierade arbetssätt och material, användning av digitala verktyg som stöd för lärande såsom talsyntes eller interaktiva läromedel, tydlig lektionsstruktur med visuella scheman och instruktioner eller möjlighet till extra anpassningar och särskilt stöd utifrån elevens behov.

Den **sociala lärmiljön** omfattar relationer, samspel och skolans sociala klimat. Till exempel främjande arbete för trygghet och inkludering såsom värdegrundsarbete och kamrattstödande insatser, elevhälsans aktiva närvaro i skolvardagen, möjligheter till social träning och stöd i gruppdynamik eller rutiner för att förebygga och hantera kränkande behandling.

Rättigheter i lärandet fokuserar på elevers rätt till stöd, delaktighet och inflytande. Det kan handla om individuella utvecklingsplaner och elevens delaktighet i sin egen läroprocess, tillgång till elevhälsans kompetenser såsom skolpsykolog, kurator och specialpedagog, möjlighet att påverka undervisningen genom elevråd och andra forum eller tydlig information om rättigheter och stödinsatser till både elever och vårdnadshavare.

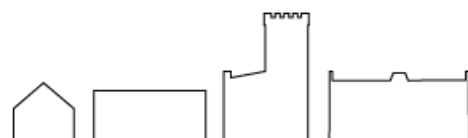
Modellen betonar att tillgänglighet skapas genom att dessa dimensioner samverkar och att lärmiljön utformas utifrån ett inkluderande perspektiv, där variation ses som en tillgång. Genom att arbeta systematiskt med tillgänglighetsfrågor, menar SPSM att skolor kan skapa miljöer där alla elever ges möjlighet att lyckas och känna sig delaktiga.

Övergripande resultat från enkäten

Enkäten som besvarats av skolpersonal visar att de flesta områden bedöms ligga mellan 3,0 och 3,6 på en fyrgradig skala (1 = stämmer inte, 2 = stämmer till viss del, 3 = stämmer till stor del, 4 = stämmer helt), vilket indikerar att personalen upplever att arbetet med tillgängliga lärmiljöer fungerar till stor del, men att det finns utvecklingspotential.

Nedan identifierade styrkeområden och utvecklingsområden är framtagna utifrån en sammantagen analys av både den kvantitativa och den kvalitativa delen av enkätresultatet.

Styrkeområden

- Hälsa och lärande: Elevhälsan är integrerad i skolornas arbete, och RTI-modellen (se bilaga 4 för en beskrivning av RTI-modellen) används som stöd för tidiga insatser.
- Jämlikhet och jämställdhet: Normkritik och värdegrundsarbete är etablerade och återkommer i flertalet av skolors grundstrukturer.
- Motivation och utmaning: Tydlig pedagogisk struktur och användning av kompensatoriska hjälpmedel bidrar till att eleverna utmanas på rätt nivå.
- Erkänd och trygg: Skolorna har en ambition att se och bekräfta alla elever och arbetar aktivt för att motverka otrygghet.

Utvecklingsområden

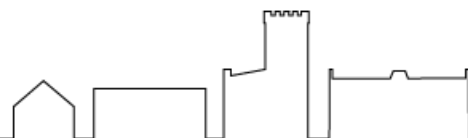
- Fysisk lärmiljö: Får genomgående lägre värden.
- Digital inkludering: Skolorna ger uttryck för önskemål att i högre grad kunna erbjuda digitala verktyg samt uttrycker utvecklingspotential i hur mycket verktygen används. En kommunövergripande strategi för användning av digitala verktyg och kompetensutveckling efterfrågas.
- Språk och kommunikation: Särskilt utmanande för nyanlända elever och elever med språkliga svårigheter. Många lärare ger uttryck för att det finns svårigheter att möta elever med stora språkliga hinder såsom språkstörning.
- Elevdelaktighet: Varierar mellan skolor och saknar ibland strukturerade forum, framför allt avseende elever med funktionsvariationer.
- Pedagogisk lärmiljö: Här visar resultatet varken på stora brister men heller inte på tydliga starka värderingar från personalen. En fördjupad kartläggning specifikt av den pedagogiska lärmiljön skulle kunna bidra till ett mer riktat utvecklingsarbete inom området.

Enkätens resultat avseende de fyra lärmiljöerna; Analys

Analys av enkätens resultat avseende de fyra lärmiljöerna;

1. Fysisk lärmiljö

Det råder en bred medvetenhet om vikten av att skapa fysiska miljöer som är tillgängliga och

stödjande för alla elever. Flera skolor arbetar aktivt med att minska sensorisk belastning genom användning av bildstöd, hörselkåpor, ljudabsorbenter, timetimers och skärmar. Samtidigt framkommer betydande utmaningar. Det förekommer att lokalerna är otillgängliga för elever med rörelsehinder, att det saknas vilorum, mindre grupprum och ergonomiska möbler. Ventilationen beskrivs av flera som bristfällig, temperaturen ojämn och ljudmiljön störande, särskilt i matsalar och korridorer. Skolgårdarna saknar ofta väderskydd, sittplatser och tydliga zoner för lugn och aktivitet. Det finns ett utvecklingsbehov gällande gemensamma riktlinjer för fysisk lärmiljö samt fler investeringar i ljuddämpning, belysning och möblering.

2. Pedagogisk lärmiljö

Pedagogiskt arbetar skolorna med tydliggörande pedagogik och kompensatoriska hjälpmedel. Speciallärare är ofta integrerade i undervisningen, och digitala verktyg används i varierande grad. Det efterfrågas en kommunövergripande strategi för digital inkludering, och det framförs önskemål om en gemensam modell för lektionsdesign. Dokumentation av stödinsatser upplevs som tidskrävande och varierar mellan skolor. Framträdande är bristen på strukturerad undervisning i svenska som andraspråk (SVA), vilket påverkar nyanlända elevers möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Utvecklingsbehov av tydligare rutiner och tid för dokumentation och stödinsatser lyfts fram.

3. Social lärmiljö

Relationer och trygghet prioriteras i alla skolor. Vuxennärvaro under raster och i korridorer är ett medvetet inslag, och värdegrundsarbete bedrivs kontinuerligt. Elevinflytande främjas genom klassråd och elevråd. Språkbruk och sociala normer bland elever upplevs ibland som utmanande, och stödet för socialt samspel är ofta beroende av enskilda pedagogers engagemang. Det finns en medvetenhet om behovet av elevdelaktighet i lärmiljöutveckling, men många uppfattar att det är svårt att få till det i praktiken. Många pedagoger uttrycker att de ser ökande problem med ovårdat språk och bristande attityder gentemot varandra. De önskar att skolorna arbetar mer medvetet och systematiskt för att bryta trenden.

4. Rättigheter i lärandet

Skolorna arbetar med screening, kartläggning och tidiga insatser, och RTI-modellen³⁹ används eller testas i flera verksamheter. Elevhälsan är integrerad i det pedagogiska arbetet,

---

³⁹ Se bilaga 4

men elevinflytandet varierar mellan skolorna och dokumentationen sker olika systematiskt. Behov av tydligare rutiner, t.ex. ett gemensamt årshjul för kartläggning och strukturer för elevdelaktighet i lärmiljöutveckling, uttrycks. Bristen på resurser för att möta elever med omfattande behov är återkommande i både enkätsvar och intervjuer.

Fritextsvaren i enkäten (kvalitativa svar); Analys

Tematisk frekvensanalys

I enkätsvaren återfanns över 300 fritextsvar, kopplade till varje dimension i SPSM: s modell för tillgänglig lärmiljö. Kommentarererna i enkäten har analyserats för att identifiera återkommande teman och behov.

Återkommande teman och behov

- **Resurser**

Ordet 'resurser' är ett av de mest frekventa i kommentarerna. Personal uttrycker att brist på tid, stödpersonal och speciallärare är genomgående hindrande för att skapa tillgängliga lärmiljöer. Behovet av speciallärare på 100 % nämns upprepade gånger.

- **Tid**

Tidsbrist påverkar möjligheten att planera, samverka och genomföra stödinsatser. Dokumentation och samordning upplevs som tidskrävande.

- **Stöd**

Behovet av extra stöd, anpassningar och mindre grupper eller resursskolor är återkommande. Många uttrycker att de gör sitt bästa men inte fullt ut räcker till.

- **Miljö (fysisk och ljudmässig)**

Kommentarer om kallt, trångt, dålig ventilation, buller och undermålig möblering är mycket vanliga. Den fysiska lärmiljön upplevs som bristfällig och påverkar både trivsel och lärande negativt.

- **SVA och språkstöd**

Många uttrycker oro över bristen på SVA-undervisning och förberedelseklasser. Språkliga svårigheter kan feltolkas och tas som tecken på andra svårigheter eller funktionsnedsättningar, vilket påverkar stödet negativt.

- **Delaktighet och trygghet**

Kommentarer visar att elevinflytande är viktigt men svårt att genomföra fullt ut. Trygghetsfrågor kopplas till både social miljö och fysisk utformning.

Intervjuer med speciallärare; Analys och jämförelse med övrig personal

Speciallärare och övrig personal delar många uppfattningar om lärmiljöernas tillgänglighet. Båda grupperna visar hög medvetenhet om inkluderande arbetssätt, uttrycker oro över bristande resurser och lyfter behovet av mindre grupper och lugna zoner. Samtidigt framträder vissa skillnader. Speciallärare efterfrågar i högre grad gemensamma modeller för lektionsdesign, dokumentation och kartläggning. De lyfter behovet av en kommunal strategi för digital inkludering och kopplar elevinflytande till pedagogiska modeller som RTI. Övrig personal fokuserar mer på elevens upplevelse i undervisningen och praktiska hinder i vardagen. Skillnaderna speglar speciallärares systematiska och strategiska arbetsuppgifter, medan övrig personal främst utgår från det direkta mötet med eleven.

Fysisk lärmiljö

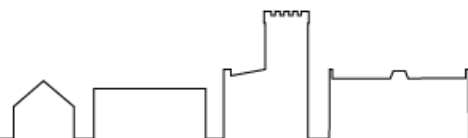
Speciallärare beskriver att skolorna arbetar aktivt med att anpassa den fysiska miljön för att skapa lugn och struktur. Vanliga metoder inkluderar användning av bildstöd, hörselkåpor, skärmar och timetimers. Någon skola har infört zonindelning i klassrummen, där elever kan välja arbetsplats utifrån behov av koncentration eller samspel. Många skolor arbetar också aktivt med att förbättra möblering och dämpad belysning för att minska sensorisk stress.

Pedagogisk lärmiljö

Inom den pedagogiska lärmiljön arbetar lärarna och speciallärare med tydliggörande pedagogik, struktur och förutsägbarhet. De använder visuella scheman, checklistor och individuellt anpassade instruktioner. Digitala verktyg som talsyntes, interaktiva lärplattformar och stödprogram används som kompensatoriska hjälpmedel men här ser man också ett utvecklingsbehov. Speciallärare samarbetar med klasslärare för att planera och följa upp extra anpassningar.

Social lärmiljö

För att främja en tillgänglig social lärmiljö arbetar skolorna generellt med relationsskapande insatser och trygghetsfrämjande arbete. Speciallärarna deltar i trygghetsteam, handleder personal i bemötandefrågor och stödjer elever i sociala situationer. Speciallärarna lyfter fram värdet av att kunna finnas tillgängliga bland eleverna för att skapa relation och tillit. Normkritik och värdegrundsarbete är integrerade delar av skolornas arbete, och vuxennärvaro under raster lyfts som en viktig faktor för trygghet.

Rättigheter i lärandet

Speciallärare betonar vikten av att elever är delaktiga i sin egen läroprocess. De arbetar med kartläggningar, individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram där elevens perspektiv tas tillvara. Dokumentation sker i samverkan med elevhälsoteam, och insatser följs upp regelbundet. Flera speciallärare lyfter behovet av strukturerade forum för elevinflytande och förbättrade rutiner för överlämning mellan stadier.

Elevintervjuer; Analys, sammanfattning och utvecklingsområden

Elevintervjuer från låg-, mellan- och högstadiet visar att eleverna har viktiga insikter om sin skolmiljö. De beskriver en över lag trygg och inkluderande vardag, särskilt på låg- och mellanstadiet, medan högstadieelever lyfter behov av mer variation i undervisningen och stöd.

Fysisk lärmiljö

Yngre elever beskriver tillgång till lugna platser, medan äldre elever upplever att lokalerna inte alltid är anpassade för olika behov. Ljud- och ljusmiljön varierar, och fler flexibla lösningar efterfrågas.

Pedagogisk lärmiljö

Undervisningen upplevs som tydlig, men alltför ofta enformig. Eleverna önskar fler muntliga moment, grupparbeten och bättre stöd vid svårigheter – särskilt när provbelastningen är hög.

Social lärmiljö

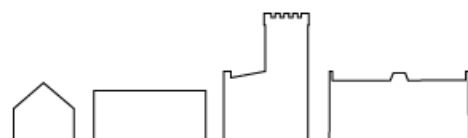
Gemenskapen är stark i många klasser, men tryggheten varierar. Eleverna betonar vikten av vuxna som lyssnar och agerar vid konflikter, samt behovet av strukturerade samtal.

Rättigheter i lärandet

Eleverna upplever visst inflytande, främst genom elevråd och fritidsaktiviteter. I klassrummet är påverkan mer begränsad, och högstadieelever efterfrågar större möjlighet att påverka undervisningens upplägg.

Sammanfattning av elevintervjuerna

Elevernas samlade upplevelser av lärmiljön visar att **trygghet, struktur och relationer** är avgörande komponenter för att skolan ska upplevas som tillgänglig.

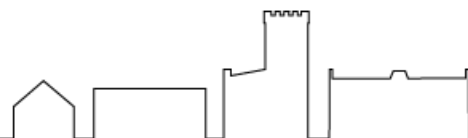
I de yngre åldrarna (F–åk 6) framträder en bild av skolan som stödjande, tydlig och relationsnära, där vuxna upplevs som lyssnande och närvarande. Eleverna känner sig trygga i både klassrum och på raster, och har tillgång till hjälp och återhämtning i olika former.

I de äldre åldrarna (åk 7–9) uttrycker elever ett ökat behov av **variation i undervisningen, inflytande över läroprocessen och möjlighet till återhämtning** under skoldagen. De upplever att undervisningen ofta är likformig och att deras synpunkter inte alltid leder till förändring. Arbetsbelastningen, särskilt i form av prov, påverkar deras möjlighet att prioritera och känna kontroll över sin skolgång.

Skillnader mellan skolor och enskilda lärare har stor betydelse för hur tillgänglig lärmiljön upplevs. Lärarens förhållningssätt, förmåga att skapa arbetsro och att möta elevernas behov är avgörande för både pedagogisk och social tillgänglighet.

Utvecklingsområden som framträder

- **Elevinflytande:** Behov av att utveckla former för reellt inflytande i undervisningen, särskilt på högstadiet, där elever efterfrågar större delaktighet i hur och vad de lär sig.
- **Undervisningsvariation:** Elever i alla stadier uttrycker önskemål om mer varierade arbetssätt, inklusive muntliga moment, samarbete och praktiska inslag.
- **Stödinsatser:** Ett mer behovsstyrt stöd och inte enbart stöd kopplat till betygsnivåer. Elever som ligger efter men inte når gränsen för särskilt stöd riskerar att hamna utanför ramen för stödinsatser.
- **Återhämtning och fysisk miljö:** Tillgången till lugna platser och återhämtningsmöjligheter är ojämnt fördelade, särskilt för äldre elever. Ljud- och ljusmiljöer i gemensamma utrymmen kan förbättras.
- **Socialt ledarskap:** Personalens kompetens i att hantera sociala situationer och skapa inkluderande miljöer är avgörande, särskilt i mellanstadiet där social komplexitet ökar.

Lärmiljön för elever med omfattande och varaktigt behov av särskilt stöd; Analys

Analysen av både enkätsvar, frissvar och intervjuer tyder på att det finns en grupp elever i Danderyds kommun som har så omfattande behov att de inte fullt ut kan tillgodogöra sig undervisningen i den ordinarie lärmiljön – trots anpassningar, stödinsatser och god kompetens hos personalen.

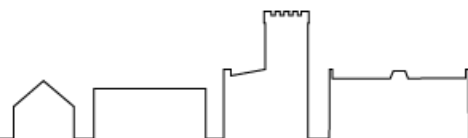
Enkätsvaren vittnar om att många insatser görs för att möta eleverna inom samtliga lärmiljöer och i intervjuer och frissvar ges en bild av att många pedagoger upplever att skolan gör sitt yttersta, men att detta ändå inte riktigt räcker till. Personal upplever att det finns elever med NPF-problematik, språkstörningar och psykisk ohälsa som har svårt att delta och nå målpuppfyllelse i ordinarie undervisning, och önskemål om mindre grupper och särskilda undervisningsformer är återkommande i materialet.

Speciallärare och elevhälsan lyfter behovet av strukturerade, alternativa lärmiljöer och ser en ökning av problematisk skolfrånvaro och psykisk ohälsa.

Sammanfattande nulägesbild; Kartläggning hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer

Den samlade analysen visar att arbetet med tillgängliga lärmiljöer i Danderyds kommuns grundskolor präglas av ett starkt professionellt engagemang och en övergripande god kvalitet som i flera avseenden motsvarar intentionerna i SPSM: s modell. Kartläggningen visar att det finns en solid grund att bygga vidare på, med goda exempel på lokalt utvecklingsarbete, kompetensförsörjning och samverkan mellan olika funktioner inom skolan. Särskilt framträdande är insatser inom områdena hälsa och lärande, jämlikhet och jämställdhet, trygghet samt motivation och utmaning, där både strukturer och värdegrundsarbete är väl etablerade.

Speciallärare framstår som centrala aktörer i det tillgänglighetsfrämjande arbetet. Genom konkret metodik såsom bildstöd, tydliggörande pedagogik, kartläggningar och elevdelaktighet omsätts tillgänglighetsprinciperna i praktiken. Deras arbete bidrar till att skapa förutsägbarhet, begriplighet och meningsfullhet i lärmiljön – särskilt för elever med behov av särskilt stöd.

Samtidigt visar kartläggningen att det finns tydliga variationer mellan skolor, vilket påverkar likvärdigheten i tillgången till en tillgänglig lärmiljö. Den fysiska lärmiljön framstår som ett särskilt utvecklingsområde, där brister i ljudmiljö, möblering och återhämtningsmöjligheter påverkar elevernas koncentration och välbefinnande. Även digital inkludering, språklig tillgänglighet, dokumentation av stödinsatser och elevinflytande är områden där det finns skäl för utvecklingsinsatser.

För att arbetet ska bli långsiktigt, hållbart och likvärdigt skulle en kommunövergripande strategi som tydliggör mål, ansvar och uppföljning kunna utgöra ett centralt utvecklingsområde. Gemensamma riktlinjer, strukturerade rutiner och riktade investeringar i lärmiljön har identifierats som nyckelfaktorer för att höja kvaliteten ytterligare. Det framträder också som viktigt att elevens perspektiv ges ett mer systematiskt utrymme i utvecklingsarbetet – inte som en punktinsats eller konsultation, utan som en integrerad del av skolans kvalitetsarbete och pedagogiska planering.

Möjliga utvecklingsområden för att förstärka tillgängliga lärmiljöer i Danderyds kommun;

1. Fysisk lärmiljö

- Kommunövergripande inventering av ljud-, ljus- och möbleringsmiljöer.

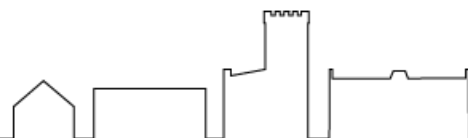
2. Digital inkludering

- Utveckla en kommunal strategi för digitala verktyg, tillgång och kompetensutveckling.
- Säkerställ likvärdighet för att digitala hjälpmedel används systematiskt och kompensatoriskt.
- Likvärdig tillgång till teknik för elever med olika behov.

3. Elevinflytande

- Stärk elevens röst i undervisningen, särskilt på högstadiet.
- Skapa strukturerade forum där elever ges möjlighet att påverka undervisningens upplägg.
- Integrera elevintervjuer och nulägesvärdering av tillgänglig lärmiljö i skolans kvalitetsarbete.

4. Dokumentation och uppföljning

- Inför gemensamma rutiner för dokumentation av anpassningar och stödinsatser.
- Skapa en kommunövergripande mall för uppföljning och analys.
- Använd SPSM: s enkät och elevintervjuer som återkommande verktyg för utvärdering.

5. Social lärmiljö

- Utbilda skolpersonalen i socialt ledarskap och konflikthantering, särskilt i mellanstadiet.
- Stärk trygghetsteamens roll och samverkan med elevhälsan.
- Arbeta systematiskt med normmedvetenhet och relationsskapande insatser.

6. Pedagogisk lärmiljö

- Utveckla undervisningsvariation och samarbetsformer i alla stadier.
- Stärk kollegialt lärande kring tydliggörande pedagogik.
- Säkerställ att stödinsatser utgår från behov, inte betygsnivåer.

7. Speciallärares roll

- Tydliggör speciallärares roll i skolans utvecklingsarbete kring tillgänglighet.

Bilaga 1; Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys

Prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys⁴⁰ inför beslut att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun.

Frågan som ska prövas: Utbildningsnämnden gav 2025-02-27 bildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram en fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun. Resultat av utredningen ska presenteras på utbildningsnämndens sammanträde den 5 november 2025.

---

⁴⁰ Underlaget bygger på *Prövning av barnets bästa - ett verktyg för styrning och ledning* (SKR) och *Prövning av barnets bästa – ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner* (Barnombudsmannen).

Utredningen beskriver förutsättningarna att starta resursskola och föreslår en start av två kommunala resursskolor från och med höstterminen 2026. Utredningen föreslår att resursskola startas i Annexet intill Kyrkskolan och i lokaler på Fribergaskolan och att det sker under en implementeringsperiod om tre år. En uppföljning av arbetet presenteras för utbildningsnämnden i november 2026, november 2027, november 2028 och november 2029.

Vilka barn rör det direkt eller indirekt?

- Elever som är mottagna i resursklasserna på Vasaskolan
- Elever som är mottagna i resursklasserna på Fribergaskolan
- I Danderyd kommun folkbokförda barn i förskola och elever i grundskola som har ett nuvarande eller framtida behov av undervisning i resursskola och kan komma att söka till resursskola i framtiden.

Vilken omfattning ska prövningen ha?: Konsekvenser för barn och unga ska beskrivas i samtliga tjänsteutlåtanden till Utbildningsnämnden. Eftersom förslaget påverkar skolgången för elever i Danderyds kommun till stor del genomförs nedan en formell prövning.

Vem är beställare?: Bildningsdirektör har beslutat att bedömning av barnets bästa/barnkonsekvensanalys ska göras.

Vem eller vilka gör prövningen?: Den görs av verksamhetsutvecklare på Bildningsförvaltningen tillsammans med de tjänstemän som skrivit utredningen om förutsättningarna att starta resursskola.

Vem ska ha resultatet av prövningen och hur sker återkoppling till inblandade parter?: Barnkonsekvensanalysen är en bilaga till Utredning av uppdraget att ta fram en fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun.” Utskick inför Utbildningsnämndens sammanträde den 5 november 2025 sker den 31 oktober 2025.

Information om inrättandet av en kommunal resursskola kommer att delges elever, vårdnadshavare och personal när beslutet tagits och därefter löpande.

Kunskapsinhämtning: Kommunala resursskolor inom grundskola och anpassad grundskola har reglerats i skollagen. En kommun får vid vissa skolenheter begränsa utbildningen till elever i behov av särskilt stöd. Kommunen ska besluta om placering efter ansökan av elevens

vårdnadshavare eller, under vissa förutsättningar, av elevens rektor. Vid behov av urval ska elever som har störst behov prioriteras. Placeringen ska regelbundet utvärderas och en elev ska ha rätt att gå kvar så länge stödbehovet kvarstår. En kommuns beslut om att avsluta placeringen ska få överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Det har även tydliggjorts i skollagen att såväl kommunala som fristående resursskolors verksamhet är en form av särskilt stöd och att huvudmannen ska ansvara för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder.

Bakgrund, nulägesbeskrivning och aktuell forskning inom området finns mer utförligt beskrivet i "Utredning av uppdraget att ta fram en fördjupad utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en kommunal resursskola i Danderyds kommun."

Barnets/barnens synpunkter, Vilka synpunkter har barnet/barnen? Hur kan de inhämtas?:

Enligt skollagen ansöker elevens vårdnadshavare till resursskola och det finns i nuläget inga ansökningar. Vårdnadshavare och elever kommer att vid ansökan informeras om resursskola och dess regelverk.

Handlingsalternativ, Vilka olika beslut- och handlingsalternativ finns det?: Utredningen föreslår en start av två kommunala resursskolor från och med höstterminen 2026.

Utredningen föreslår att resursskola startas på Kyrkskolans annex och i lokaler på Fribergaskolan och att det sker under en implementeringsperiod om tre år. En uppföljning av arbetet presenteras för utbildningsnämnden i november 2026–2029.

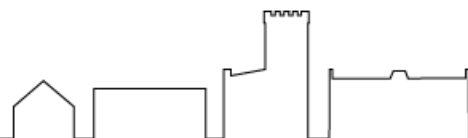
Utredningen föreslår inga andra handlingsalternativ. Det finns dock inget krav på att en kommun inrättar en kommunal resursskola.

Analys av konsekvenser, Vilka konsekvenser och effekter ger olika alternativ på

verksamhets-, grupp respektive individnivå?: Vid beslut att starta resursskola finns det lokaler på Fribergaskolan som kan användas till resursskola. Kyrkskolans annex används idag till fritidshemsverksamheten. Den verksamheten kommer att flytta till lokaler i Kyrkskolan när resursskolans verksamhet startar i annexet.

Vilka kostnadsmässiga konsekvenser ger olika alternativ på kort och lång sikt? :

Utredningen bedömer att det inte blir några långsiktiga kostnadsmässiga konsekvenser av att starta en kommunal resursskola. Verksamhetens långsiktiga kostnader kommer att täckas av elevernas skolpeng, strukturbidrag och tilläggsbelopp. På kortare sikt behöver uppstartskostnader tas i beaktande.

Utredningen redogör mer i detalj för de kostnadsmässiga konsekvenserna.

Finns några intressekonflikter?: Utredningen uppskattar att det i Danderyds kommun finns över 50 elever som är i behov av undervisning i resursskola. Elever som söker till resursskola kan ha intresse av att undervisningen erbjuds i andra lokaler än de föreslagna. Elever på Kyrkskolans fritidshem kommer att ha undervisning i andra lokaler på Kyrkskolan.

De föreslagna lokalerna kan leda till försämringar för vissa elever men även till förbättringar för andra.

Analys av konsekvenser, Vilka konsekvenser och effekter ger förslaget på verksamhets-, grupp- respektive individnivå?

- Verksamheten lokaliseras i befintliga grundskoleenheter för att öka förutsättningarna till integrering i grundskolan.
- En befintlig verksamhet på Kyrkskolans annex behöver flytta delar av sin verksamhet till en annan byggnad.

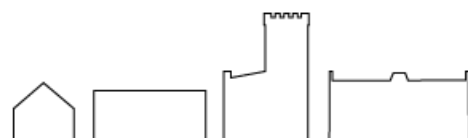
Kompensatoriska åtgärder, Behövs kompensatoriska åtgärder?: Utredningen bedömer att det i dagsläget inte behövs några kompensatoriska åtgärder i och med att Kyrkskolans fritidshem kommer att få andra lokaler på Kyrkskolan för delar av sin verksamhet

Fribergaskolan och Kyrkskolans annex kommer utforma och anpassa klassrum och skolgård för resursskola för att eleverna ska kunna utnyttja dessa på bästa sätt. Rummen kommer i möjligaste mån placeras i nära anslutning till varandra för trygghet och kollegialt lärande.

Bedömning av barnets bästa och fattande av beslut: Bildningsförvaltningen föreslår att ovanstående kompensatoriska åtgärder vidtas för att kompensera för den negativa påverkan som förändringarna kan komma att följa med sig.

Förslaget innebär goda möjligheter att erbjuda fungerande fysiska, sociala och pedagogiska förutsättningar för såväl lärare som elever. Beslutet att starta en resursskola är en långsiktig och hållbar lösning med barnets bästa i fokus.

Checklista för genomgång av artiklar i barnkonventionen inom prövning av barnets bästa och barnkonsekvensanalys; De fyra grundläggande principerna (artikel 2, 3.1, 6, 12) ska alltid övervägas vid genomgången av hur beslutet/förslaget berör barn: Barns rätt till likvärdiga villkor. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. (artikel 2)

- Har man säkerställt att beslutet/förslaget innebär att ingen blir diskriminerad utifrån kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning sexuell läggning eller ålder?

Ja, resursskola är reglerat i skollagen. Genom nationell lagstiftning, som exempelvis skollagen, har lagstiftaren valt hur Sverige tolkar barnkonventionens krav när det gäller rätten till utbildning. Förvaltningen kommer att ta fram ett antagningssystem till resursskola som inte diskriminerar elever.

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. (artikel 3.1)

- Bedömningen om vad som kan ses vara ett barns eller en grupp barns bästa i en viss situation ska alltid göras av de vuxna som har ansvaret för besluten/förslagen.
- Innebär beslutet/förslaget att barnets bästa sätts i främsta rummet?

Ja, resursskola är en del av det svenska utbildningssystemet och eleverna i kommunens resursskola kommer att läsa enligt grundskolans läroplan.

Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. (artikel 6)

- Innebär beslutet/förslaget att barnets rätt till trygghet och utveckling säkerställs?

Ja, resursskola är en del av det svenska utbildningssystemet. Resursskolor är ofta små skolenheter som vanligen kännetecknas av anpassade lärmiljöer med små elevgrupper och hög personaltäthet och eleverna i kommunens resursskola kommer även fortsättningsvis att läsa enligt grundskolans läroplan.

Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad. (artikel 12)

- Har barn fått uttrycka sin mening?

Nej, barn som kommer bli aktuella för placering i resursskola har inte tillfrågats i och med att det ännu inte finns några ansökningar.

Övriga artiklar av relevans (artikel 23 och 28): Artikel 23: Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

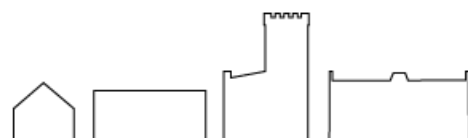
- Finns det risk att beslutet/förslaget innebär att barn med funktionsnedsättning inte ges möjlighet att aktivt delta i samhället?

Nej, en resursskola är en skola som begränsar sitt mottagande till elever som behöver särskilt stöd. Resursskolor är ofta små skolenheter som vanligen kännetecknas av anpassade lärmiljöer med små elevgrupper och hög personaltäthet. Eleverna kommer att läsa enligt grundskolans läroplan.

Artikel 28: Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.

- Innebär beslutet/förslaget att alla barn får sin rätt till utbildning säkerställd?

Ja. resursskola är en del av det svenska utbildningssystemet och eleverna i kommunens resursskola kommer att läsa enligt grundskolans läroplan.

Bilaga 2; SPSM: s enkät/nulägesvärdering

Rättigheter i lärandet

Tillgänglighet och delaktighet I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
1. har vi kunskap om bristande tillgänglighet och vi agerar efter det.	☐	☐	☐	☐
2. har vi kunskap om delaktighet och vi agerar efter det.	☐	☐	☐	☐
3. har vi kännedom om hur tillgänglig vår organisation är för barn och elever med funktionsnedsättning.	☐	☐	☐	☐
4. är tillgänglighet grunden för allt utvecklingsarbete.	☐	☐	☐	☐
5. får barn och elever med funktionsnedsättning vara delaktiga i frågor som rör dem.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Jämlikhet och jämställdhet I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
6. är planen mot kränkande behandling välkänd och vi agerar enligt den.	☐	☐	☐	☐
7. har vi god kunskap om diskriminering och kränkande behandling.	☐	☐	☐	☐
8. arbetar vi främjande och förebyggande för att motverka diskriminering.	☐	☐	☐	☐
9. arbetar vi främjande och förebyggande för att motverka kränkande behandling.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Språk och kommunikation I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
10. främjar vi tillgången till språk och kommunikation för varje barn och elev, på deras villkor.	☐	☐	☐	☐
11. strävar vi efter att vara kommunikativa förebilder.	☐	☐	☐	☐
12. samverkar vi med andra aktörer för att kunna möta varje barns och elevs kommunikativa behov.	☐	☐	☐	☐
13. erbjuder vi en språkligt tillgänglig lärmiljö för barn och elever med funktionsnedsättning.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Hälsa och lärande I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
14. arbetar vi för att främja varje barns och elevs hälsa och välbefinnande.	☐	☐	☐	☐
15. strävar vi efter att förebygga psykisk ohälsa.	☐	☐	☐	☐
16. arbetar vi systematiskt med ledning och stimulans.	☐	☐	☐	☐
17. arbetar vi systematiskt med extra anpassningar och särskilt stöd.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Social lärmiljö

Tillhörighet och autonomi I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
18. upplever varje barn och elev att de har en tillhörighet och gemenskap med andra.	☐	☐	☐	☐
19. ger vi varje barn och elev möjlighet till in lytande över sin dag i förskolan eller skolan.	☐	☐	☐	☐
20. har vi en kultur som präglas av dialog, gemensamma regler och respektfulla attityder till varandra.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Erkänd och trygg I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
21. upplever varje barn och elev att de är sedda av lärare och kamrater som någon som kan bidra, i till exempel grupparbeten eller lekar.	☐	☐	☐	☐
22. ser vi olikheter och mångfald som en tillgång på alla nivåer.	☐	☐	☐	☐
23. agerar vi på det som barn eller elever berättar om trygghet och studiero.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Samhandling och engagemang I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
24. strävar vi efter att varje barn och elev ska få öva på att samarbeta med andra i lärandet.	☐	☐	☐	☐
25. undanröjer vi hinder för barn och elever i det samarbetsorienterade lärandet.	☐	☐	☐	☐
26. erbjuder vi varierade arbetssätt för att väcka engagemang.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Motivation och utmaning I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
27. har vi höga, positiva och rimliga förväntningar på varje barn och elev.	☐	☐	☐	☐
28. ger vi varje barn och elev möjlighet att se sig själva som lärande personer.	☐	☐	☐	☐
29. strävar vi efter att utmaningarna i undervisningen anpassas efter barns och elevers behov och situation.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Pedagogisk lärmiljö

Planering I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
30. agerar vi skyndsamt när vi har uppmärksammat behov av stödinsatser.	☐	☐	☐	☐
31. utgår våra planeringar från barns och elevers behov och är tydligt kopplade till utbildningens mål.	☐	☐	☐	☐
32. planerar vi med hänsyn till både gruppens och individens behov av tillgängliga lärmiljöer.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Undervisning I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
33. tillämpar vi stödstrukturer och pedagogiska strategier för att möta varje barns och elevs behov.	☐	☐	☐	☐
34. utformar vi undervisning som är tillgänglig för varje barn och elev.	☐	☐	☐	☐
35. följer vi systematiskt upp resultat och utvecklar undervisningen därefter.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Lärverktyg I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
36. erbjuder vi lärmiljöer som fungerar för så många som möjligt redan från början.	☐	☐	☐	☐
37. erbjuder vi lärmiljöer som möter varje barns och elevs behov.	☐	☐	☐	☐
38. följer vi systematiskt upp hur lärmiljöerna fungerar som stöd i lärandet.	☐	☐	☐	☐
39. delar vi kunskap om hur varje barns och elevs personliga hjälpmedel fungerar och hur de ska användas.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Kollegialt samarbete I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
40. arbetar vi tillsammans med att utveckla tillgängliga lärmiljöer.	☐	☐	☐	☐
41. tar vi gemensamt ansvar för alla barn och elever.	☐	☐	☐	☐
42. har vi fungerande rutiner och samverkansformer.	☐	☐	☐	☐
43. har vi rutiner för mottagande av nya barn och elever samt för överlämning av information till mottagande förskola eller skola.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Fysisk lärmiljö

Innemiljö I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
44. är lokalerna fysiskt tillgängliga för varje barn och elev.	☐	☐	☐	☐
45. är möblering och inredning av lokalerna funktionella och ändamålsenliga.	☐	☐	☐	☐
46. arbetar vi för att minimera trängsel exempelvis i matsalen, dörröppningar och korridorer.	☐	☐	☐	☐
47. finns plats för återhämtning, rast- och fritidsverksamhet inomhus.	☐	☐	☐	☐
48. är luftkvaliteten och temperaturen god.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Ljudmiljö I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
49. arbetar vi för en god ljudmiljö under hela dagen.	☐	☐	☐	☐
50. ger ljudmiljön förutsättningar för arbetsro, koncentration och delaktighet.	☐	☐	☐	☐
51. är inredning och material valda för att främja en god ljudmiljö.	☐	☐	☐	☐
52. arbetar vi för att minimera buller och överhöring.	☐	☐	☐	☐
53. finns teknik som stödjer kommunikation för den valda aktiviteten.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Visuell miljö I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
54. arbetar vi med att minimera visuellt buller för barn och elever.	☐	☐	☐	☐
55. är det lätt att orientera sig.	☐	☐	☐	☐
56. är färgsättningen genomtänkt.	☐	☐	☐	☐
57. är ljusmiljön reglerbar, både när det gäller belysning och dagsljusinsläpp.	☐	☐	☐	☐
58. är vi medvetna om hur olika långa barn och elever kan se beroende på placering i rummet.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				
Utemiljö I vår verksamhet ...	Stämmer inte	Stämmer till viss del	Stämmer till stor del	Stämmer helt
59. är utemiljön framkomlig, säker och trygg för varje barn och elev.	☐	☐	☐	☐
60. är utemiljön varierad och utformad så att den stödjer samspel, undervisning, aktivitet och lek.	☐	☐	☐	☐
61. är utemiljön åldersadekvat.	☐	☐	☐	☐
62. ger utemiljön möjlighet till återhämtning för barn och elever.	☐	☐	☐	☐
63. finns det skydd för olika väderlekar.	☐	☐	☐	☐
Kommentar:				

Bilaga 3; Informationsbrev inför besvarande av enkäten

Till
Personal i skola och fritidshem i
Danderyds kommunala grundskolor

Kartläggning om anpassade och tillgängliga lärmiljöer

Utbildningsnämnden har gett bildningsförvaltningen i uppdrag att kartlägga hur kommunen arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer inom förskoleklass, grundskola och fritidshem i de kommunala skolorna. Syftet med kartläggningen är att skapa kunskap om nuläget av hur de kommunala skolorna arbetar med anpassade och tillgängliga lärmiljöer.

Enkätundersökningen genomförs bland skol- och fritidshemspersonal i Danderyds kommuns grundskolor med årskurserna F–6 och 7–9.

Rektor ser till att enkät-länken (finns här nedan) distribuerats till samtlig pedagogisk personal, personal inom elevhälsa samt skolledning, inom sin egen skolorganisation.

Enkäten besvaras senast 2025-05-23. Svaren är anonyma.

Om man har anställning på flera skolor ombeds man att besvara enkäten för den skola där man har sin huvudsakliga anställning.

Enkäten är från specialpedagogiska skolmyndighetens material och innehåller påståenden om tillgängligheten i er verksamhet. Svar ges med hjälp av en fyrgradig skala: *Stämmer inte - Stämmer till viss del - Stämmer till stor del - Stämmer helt*, om fyra områden:

- Rättigheter i lärandet
- Social lärmiljö
- Pedagogisk lärmiljö
- Fysisk lärmiljö

Social lärmiljö	Pedagogisk lärmiljö	Fysisk lärmiljö
Tillhörighet och autonomi	Planering	Innemiljö
Erkänd och trygg	Undervisning	Ljudmiljö
Samhandling och engagemang	Lärverktyg	Visuell miljö
Motivation och utmaning	Kollegialt samarbete	Utemiljö
Rättigheter i lärandet		
Tillgänglighet och delaktighet		
Jämlikhet och jämställdhet		
Språk och kommunikation		
Hälsa och utbildning		

Länk till enkäten: https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=AIWglAqJnk-eQCAB_gMG8FBNXZrq5-1PhrRzgKuQe1lUNzNNNzBTVDREVERWtk9ZQVVLMDVVVFJSUC4u

Stort tack!

Med vänlig hälsning, Maria Benczy, barn- och elevhälsochef
med arbetsgrupp Katarina Permén, Gabriella Müller och Paula Costa Hallberg

Bilaga 4; RTI-modellen

RTI står för Response to Intervention och är en modell för att tidigt identifiera och stödja elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen. Den används både i Sverige och internationellt, särskilt inom specialpedagogik och elevhälsa.

Grundprinciper i RTI-modellen; RTI bygger på tre nivåer av stöd

1. Universellt stöd (nivå 1)

- a. Alla elever får högkvalitativ undervisning i ordinarie klassrum.
- b. Läraren använder formativ bedömning och följer upp elevernas utveckling.
- c. Anpassningar sker inom ramen för den vanliga undervisningen.

2. Särskilt stöd i grupp (nivå 2)

- a. Elever som inte utvecklas som förväntat får extra stöd i mindre grupper.
- b. Insatserna är strukturerade, intensiva och tidsbegränsade.
- c. Exempel: läsintensiv period, mattebistånd, språkträning.

3. Individuellt stöd (nivå 3)

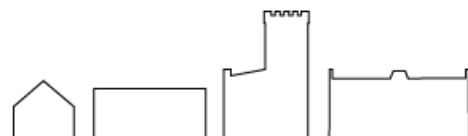
- a. För elever med mer omfattande behov.
- b. Stödet är individuellt anpassat, ofta med hjälp av speciallärare eller elevhälsan.
- c. Kan leda till åtgärdsprogram eller vidare utredning.

Forskningsbaserade undervisningsformer: RTI-modellen bygger på att metoderna som används i undervisningen är evidensbaserade, dvs. de ska ha stöd i forskning och visa sig vara effektiv för de flesta barn. På så sätt blir undervisningen tillgänglig för flertalet elever redan på den lägsta nivån 1 (universellt stöd).

Screening och uppföljning: RTI bygger också på att man regelbundet testar och följer upp elevernas utveckling, t.ex. genom screeningar i läsning och matematik. Resultaten används för att avgöra vilka elever som behöver stöd och på vilken nivå.

Syftet med RTI

- Tidig upptäckt av svårigheter.
- Undanröja hinder innan de blir stora.
- Undvika att elever "faller mellan stolarna".
- Ge rätt stöd till rätt elev i rätt tid.

Utredningsrapporten är framtagen ht 2025

Maria Benczy, barn- och elevhälsochef/verksamhetschef medicinsk- och psykologisk elevhälsa

Gabriella Müller, legitimerad psykolog/psykologisk ledningsansvarig

Katarina Pérmén, övergripande specialpedagog/utvecklare

Paula Hallberg, verksamhetsutvecklare skola

